

38
DE
NATALI SOLO
LEGIS SALICAE 1736
DISQVISITIO 30a

P R A E S I D E
IO. FRIDER. VVEIDLERO
IVR. D. MATH. SVPER. P.P. ICTOR. ORDINIS ASSESS.
EXTR. REGIS SOCIETATIBVS SCIENTIARVM BRI-
TANNICAE ET BORVSSICAE ADSCRIPTO
DIE XXII SEPTEMB. AN. 1736
IN AVDITORIO ICTORVM
PVBLICE PROPOSITA

A
IO. CHRISTOPHORO WERTHERO
THÜRVNGA THVRINGO

VITEMBERGAE
LITERIS HAKIANIS.

1737

Q. D. B. V.
DE
NATALI SOLO LEGIS
SALICAE
DISQVISITIO.

P R A E F A T I O.

LoRET hodie in germania studium legum patriarum, quod, introducto ante aliquot secula romano iure, aliquamdiu intermissum neglectumque fuerat. Tametsi enim in ueterum, quae supersunt, constitutionum germanicarum reliquiis, passim aspera nonnulla, et cultioribus mansuetioribusque nostrorum temporum moribus minus accommodata * occurrant, ut obsoletarum legislationum peruestigatio exigua uel nullam nobis utilitatem afferre posse uideatur, prodest tamen inspectio earundem, tum ad illustrandam germaniae historiam, tum ad rationem atque originem consuetudinum quarundam singularium, quae hodiernum seruantur, inueniendam. Mis-

sis ceteris, in praesenti, de antiquissimae, quae in scriptum redacta fuit, Salicae nimirum, originibus et natali solo nonnihil commentari, et dubia quaedam huius argumenti capita excutere atque explicare libet.

I.

* Talia sunt in L. Salica T. 22. 28. 38. 44. 45. 46. ubi crimina ueneficii, abortus, et homicidii tantum multis uinddicantur. add. *Legum Wisigothorum* Lib. VI. Tit. V. l. 2. *Burgundionum* t. IX. *capitular. Regum Francorum* Lib. IV. c. 20. 21. *Legibus Longobardorum* Lib. II. T. 9. l. 2. permittitur parentibus ingenuis potestas occidendi filiam, quae in coniugium cum seruo consensit. eodem pertinent decantatissima iura ordalii, cum indagatio et probatio ueritatis, item innocentiae demonstratio, per duellum, ignem et aquam feruentem et frigidam fiebat. de quibus Karolus M. in capitularibus ann. 9. sanxit, ut omnes iudicio Dei credant absque dubitatione. conf. IAC. SIRMONDI notae ad capitul. R. F. p. 792. edit. Baluzii. huc quoque refero inutilia credulitatis iuramenta compurgatorum uel consacramentalium, quippe qui iurato asserere non uerebantur, credere se et persuasos esse, quod accusatus de delicto, sacramenti religione se purgare iussus, innocens, nec peieraturus sit. cuius ritus in iure germanico passim mentio fit. u. L. Sal. t. 51. Ripuar. t. 54. Frisonum t. 2. Saxonum T. 1. ius prou. Saxon. L. 1. a. 63. I. F. 4. §. 2. II. F. 33. Pr. Canones quoque, etsi purgationem uulgarem tanquam incertam damnant, *can. 7. caus. 2. qu. 5. t. t. X. de purgat. uulgar.* alteram tamen, quae coniuratorum suffragio nititur, retinendam censuerunt, et canonicam appellarunt. *t. t. X. de purgat. canon.* Verum hodie illa quoque e nostro foro merito exulat. u. ZIEGLER ad Lancell. T. d. duplici purgat. §. 2. Taceo alia huius generis. conf. BASILII IOANNIS HEROLDI originum ac germanicarum antiquitatum libri, quibus leges Salicae,

Salicae, Alemannorum, Saxonum, Angliorum, Thuringorum, Burgundionum, Francorum, Ripuarie, Boioariorum, Werinorum, Frisonum, Longobardorum, et Teutonum continentur Basileae. 1557. f. et FRIDER. LINDENBROGII Codex legum antiquarum Francof. 1613. f.

I.

Lata est lex Salica a rectoribus uel proceribus Francorum, qui in hoc pactum, quemadmodum in prologo appellatur, communibus suffragiis consenserunt. Nobis igitur, natale eius solum inuestigaturis, opera danda est, ut, ubi, eo tempore, quo Salicae constitutiones compositae sunt, Franci commorati fuerint, reperiamus. Nomen Franci a libertate adepti sunt, * et hodiernum, in plerisque europae linguis, francum pro libero nulloque seruituti obnoxio accipi, inter omnes constat. Antequam enim foederati quidam magnae germaniae pagi, cum romanis pro libertate decernere, ditatasque ab his trans rhenum prouincias recuperare, et crescentem illorum potentiam frangere et comminuere niterentur, francorum nomen auditum non est. ** Primum quidem illud memoratum legitur seculo christiano tertio. TREBELLIVS enim POLLIO in Gallienis c. VII. narrat, quod contra Postumium Gallienus, cum Aureolo et Claudio duce, qui postea imperium obtinuit, principe generis Constantini Caesaris, bellum inceperit, et cum multis auxiliis Postumius iuaretur, Celticis et *Francicis*, in bellum cum Victorino processerit, cum quo imperium participauerat. FLAVIVS uero VOPISCVS in uita Aureliani cap. VII. testis est, Aurelianum, apud

Moguntiacum, cum adhuc esset tribunus legionis sextae gallicanae, *Francos* irruentes, cum uagarentur per totam galliam, sic afflixisse, ut trecentos ex his captos, septingentis interemis, sub corona uendiderit. add. cap. XXXIII. et uita Proculi cap. XII. Sed Gallieni et Aurelianus Seculo III floruerunt, ipsique scriptores historiae Augustae sex, inter quos iam laudati numerantur, circa finem tertii, uel saltem circa initium quarti seculi uixerunt. *** Antiquiores uero, qui res germanicas attigerunt, et prisca nationum germanicarum nomina nobis conseruauerunt, *Caesar, Strabo, Plinius, Tacitus, Ptolemaeus*, nullam francorum iniiciunt mentionem. IOANNES QUIDEM AVENTINVS annal. Boior. Lib. IV. Cap. I. n. 6. existimat, CICERONEM quoque, ubi de rebus a Julio Casare in germania gestis agit, francorum meminisse. leguntur enim in epistola X. ad Atticum Lib. XIV haec uerba: *tua tamen sermōnos nausea iamne plane abiit, mihi quidem ex tuis literis coniectanti ita uidebatur. redeo ad Tebassos, Scaeuas, Frangones, hos tu existimas confidere se illa habituros, stantibus nobis.* Sed, quinam fuerint Tebassi, Scaeuae, Frangones, difficile explicatu est. BEATVS RHENANVS rerum germanicar. Lib. II. p. 103. in istum locum Ciceronis sic commentatur. Plerique eruditorum hoc loco freti tradunt francos a Cicerone nominatos. equidem mihi perpensis Tullii uerbis, quum uiderem eum de germanis agere, qui in galliam ante Caesaris aduentum transissent, suspicio nasci coepit, totum locum esse deprauatum, quis enim Theobassorum nomen unquam aut audiuit aut legit, et quid Sueui in gallia faciant, adeo procul a rheno distiti. itaque uolumen manuscriptum requiro, quod
ex

ex bibliotheca Laurisheimensi Ioannes Schardius no-
 ster nuperrime attulerat. in eo mera portenta uerbo-
 rum scripta reperi, in hunc modum. redeo ad tebas-
 fos, scaeuas, frangones, coepi deinde literarum du-
 ctus scrupulosius rimari, deprehendique, germaniam
 Ciceronis lectionem hanc esse, *redeo ad betasfos, aruas
 et Vangiones.* Sed IUNIVS ex MS. Palatino haec ex-
 cerpsit. *redeo ad bassos, sueuos, francones.* Victorius
 quoque *frangones* ex antiquis exemplaribus eruit,
 quam lectionem probat IANVS GRVTERVS. ****
 Ex quibus elucet, in tanto codicum uarie corrupto-
 rum dissenſu, certi quidpiam de hoc Ciceronis loco
 statui non posse, sufficiat nobis, quod Vopisci testi-
 monio doceamur, seculo tertio Christiano Francos
 iam per totam galliam fuisse uagatos. *****

* Nam qui francos a germanico uocabulo *fraek* uel *frech*
 dictos putant, opinionem minime probabilem tuerentur.
 v. ECCARD ad Leibnitii disquisit. de origine francorum
 p. 254. sed nec Auentino, sine fide monumentorum ue-
 terum, assentiendum duco, quando a Franco rege ger-
 maniae Francos nominatos fuisse statuit. Ann. Boi. L.
 IV. c. I. n. 7. ADO Viennensis (floruit circa a. Chr.
 1350.) in gallia archiepiscopus in breuiario chronicorum
 ad A. Chr. 364. de Francorum appellatione talia refert:
 Valentiniani et Valentis tempore, rebellantes Alaman-
 nos, Franci inter Danubium et Moeotides paludes iun-
 cti romanis superauerunt. *Francos lingua otica Valen-
 tinianus imp. a feritate et duritia atque audacia appellare
 primus uoluit.* qui post paulo, cum tributa romanis ne-
 garent, et romanorum impetum ferre non possent,
 egressi ex Sicambria, peruenerunt in extremas partes
 rheni fluminis, in germanorum oppida, ibique aliquot
 annis

annis cum principibus suis Marcomiro et Sunone re-
derunt. v. Bibliorh. patrum *Margarini de la Bigne* Tom.
VII. col. 1075. dad. GOBELINI PERSONAE cosmo-
dromii act. VI. cap. VI.

** Pertinet huc ingeniosa FRANCISCI HOTOMANNI
coniectura; is locum TACITI Histor. L. IV. c. 17. ubi
uictoriae a Caninefaribus reportatae meminit, appellatio-
ni Francorum occasionem praebuisse arbitratur. clara
ea uictoria, Tacitus ait, in praesens, in posterum usui,
armaque et naues, quibus indigebant Caninefates, ad-
epti, *magna per germanias galliasque fama libertatis*
auctores celebrabantur. v. Francogalliae cap. V. p. 38.

*** Ita GERH. IO. VOSSIVS de historicis latinis L. II. c.
V. sq. add. FABRICII Bibl. lat. Lib. III. c. VI.

**** Vid. GRVTERI notae in Tomum III. oper. Ciceronis.
p. 405.

***** Idem testatur EVTROPIVS seculi quarti scriptor, ro-
man. histor. breuiar. Lib. IX. c. XIV. Per haec tem-
pora, ait, (aetate nempe Diocletiani) Carausius, qui
uulissime natus, in strenuae militiae ordine famam egre-
giam fuerat consecutus, cum apud Bononiam, per tra-
ectum Belgicae et Armoricae pacandum mare accepisset,
quod Franci et Saxones infestabant, multis barbaris saepe
captis etc. similia narrat PAVLVS OROSIVS Histor.
L. VII. c. XVI. porro Lib. X. c. II. memorat Eutropius,
Galerium, incunte seculo quarto, *cecidisse Francos et*
Alamannos, cepisse eorum reges, quos bestiis, cum ma-
gnificum spectaculum parasset, obiecit.

II.

Franci praeterea a uetustis scriptoribus *Salii* uocan-
tur. sed hoc nomen recentius esse uideretur. nam
Salii ferius laudantur seculo IV ab AMMIANO MAR-
CELLINO, cuius haec uerba sunt: * at Caesar Con-
stantius

stantius, hiemem apud Parisios agens, (circa ann. Chr. 358, iudice Henrico Valesio) Alamannos praeuenire studio maturabat ingenti, nondum in unum coactos, sed in infaniam post Argentoratum audaces omnes et faeuos. ——— Quibus paratis petit primos omnium *Francos*, eos uidelicet, quos consuetudo *Salios* appellauit, ausos olim in romano solo apud Toxiandriam locum habitacula sibi figere praelicenter. Cui, cum Tungros uenisset, occurrit legatio praedictorum pacem sub hac lege praetendens, ut quietcentes eos tanquam in suis nec lacefferet quisquam nec uexaret. ——— hos legatos, negotio plene digesto, muneratos absoluit, dictoque citius secutus praefectos subito cunctos aggressus, tanquam fulminis turbo percussit. Chamauos, itidem ausos similia, adortus eadem celeritate cecidit. „ Notatu utique digna est haec Ammiani narratio. ex qua quippe constat, quod nonnullos francorum tum consuetudo salios appellauerit; item, quod Constantius, ad eosdem subiugandos uel coercendos, Parisiis proficiscens, per Tungrorum prouinciam, ubi hodie Leodiensis episcopi territorium est, ad salios in Toxiandria commorantes perrexerit. Sed quod Toxiandria illa non patria Francorum, uerum prouincia romana a Francis nuper occupata fuerit. Toxiandria autem regio Denderae fluuio Flandriae uicina, cuius ostio, ubi in scaldim infuit, Dendermonda imminet: et pridem PLINIVS ** Toxiandros uel Texandros ad scaldim habitare dixit. Ceterum ex hoc Ammiani testimonio ratio quoque reddi potest, cur tabulae Peutingerianae auctor ad ostia rheni franciam collocauerit, siquidem illius aetate coloniae Francorum istam oram tenebant. *** B * Hi-

** Historiarum libro XVII. cap. VIII.

*** Histor. natural L. IV. c. XVII.

**** Vid. RHENANVS p. 35. quod de salis, Francorum colonia, loco allegato Marcellinus testatur, similiter fere ZOSIMVS hist. riae nouae L. III. cap. VI. narrat, et *σαλιαν̄ ε̄θνος Φε̄δ̄υκτων ἀπ̄βοιστων* uocat. De Francis in Batauiam progressis testis est encomiastes anonymus cuius ad Constantium uerba haec sunt: *terram, ait, Bataurorum, sub ipso quondam alumno suo, a diuersis Francorum regibus occupatam, omni hoste purgauit, non contentus uicisse ipsos, in romanas transulit nationes, ut non solum arma sed etiam feritatem ponere cogerentur. conf. GVILLIMANNVS de reb. Heluetior. Lib. II. c. IX. num. 3.*

III.

Idem Ammianus aliam Francorum gentem, Attuariam nempe, laudat, et a colonia salia distinguit. Describens enim Constantii et Iuliani historiam, memoriae prodidit, quod Iulianus (circa ann. Chr. 360.) Tricensimae oppido propinquauerit, et rheno exinde transmissio, regionem subito peruaserit *Francorum quos Attuarios uocant*, inquietorum hominum, licentius etiam tum percurfantium extima galliarum, quibus superatis pacem ex arbitrio dedit. * Ubi autem tum confederint Attuarii, Tricensimae oppidi situs declarat. siquidem HENRICVS VALESIVS ** docuit, coloniam Traianam, Castra Ulpia et Tricensimam tria unius eiusdemque loci nomina esse. adeoque seculo quarto Attuarii in Bergensi et Coloniensi agro commorabantur. Videntur Attuarii nomen accepisse a Wettera fluuio, (cui hodie Wettera

uia adiacet) quousque nempe ueteres Francorum fedes porrigebantur. Nec dubito Attuarios eosdem esse cum Chattuariis, quos STRABO *** cum Cheruscis, Chattis et Gambriiis inter minores germaniae gentes refert, quorum omnium hoc commune esse perhibet, quod facile solum mutant, ob tenuitatem uictus, et quod neque colunt agros neque fructus recondunt. Hoc non solum similitudo nominum, sed etiam sicambrorum, qui haud procul a Chattuariis habitabant, mentio comprobatur. scribit Strabo, Augustum, missis ultra Albim germanis, saltem cum iis, qui rheno propiores erant, arma contulisse. Huius belli initium capiebant sugambri rheno uicini. ἤρξαντο δὲ τοῦ πολέμου σούγαμβροι πλησίον οἰκούντες τοῦ ῥήνου μέλωνα ἔχοντες ἡγεμόνα. Deinceps sugambros inter rheni ostia et Albim idem collocat. Τῶν δὲ γερμανῶν, ὡς εἶπον, οἱ μὲν προσάρεκτοι παροῖκουσι τῶν ὠκεανῶν γνωρίζονται δὲ, ἀπὸ τῶν ἐμβολῶν τοῦ ῥήνου λαβόντες τὴν ἀρχὴν, μέχρι τοῦ Ἄλβιος. τούτων δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι, σούγαμβροὶ τε καὶ κίμβροι. itaque nihil uetat, quo minus ad Sigam fluuium, qui e regione Bonnae cum rheno iungitur, figambrorum uel sugambrorum fedes, Chattuariis conterminas, collocemus. Inprimis cum haec opinio sequiorum temporum consensu firmetur. saepe enim scriptores posteriores francos, quorum colonia erant Attuarii, cum sicambris miscunt. SIDONIVS APPOLLINARIS, Aruernorum episcopus, seculo quinto ita cecinit; carmine XXIII.

v. 245.

*Francorum et penitissimas paludes
Intrares uenerantibus sicambris.*

B 2

et

et CLAUDIANVS in panegyrico de consulatu Honorii v. 446.

*Ante duces nostrum flammam sparsere sicambri
Caesariem, pauidoque orantes murmure Franci
Procubuere solo.*

Remigius uero episcopus, cum Clodouaeum sacri baptismatis lauacro tingeret, ita eundem allocutus fertur;

*Mitis deponere colla sicamber. *****

* Lib. XX. c. X.

** In notitia galliarum p. 150.

*** Geograph. lib. VII. p. 201. edit. Casauboni Fr. Lindenbergius ad locum Ammiani L. XX. c. X. notat, praefata exemplaria circa nomen Attuariorum plurimum uariare. leguntur Aduarii, Antuarii, Atoarii, Ansuarii, Ansuarii.

**** Vid. epit. francor. cap. 75. et Gregorius Turonensis. L. II. c. 31. Recentiores quidam sicambros eosdem cum Francis esse contendunt. FRANCISCVS GVILLI-MANNVS de rebus Heluetiorum L. II. c. IX. n. 1. HOTOMANNVS Francogalliae c. V. p. 38. sed LEIBNITIVS de origine Francorum §. 30. utrosque seiuungendos esse censet. tum enim consula fuit utraque gens, cum Franci migratione facta sigambrorum prouinciam inuaserunt.

IV.

Deprehendimus igitur seculo III et IV Francos, tam Salios, quam Attuarios, cis rhenum, late iuxta illius ripam diffusos, unde, societate belli cum Saxonibus inita, * romanos gallosque bello et praedationi-

dationibus infestabant. Sed hae erant sedes coloniarum francicarum, quae patriam reliquerant. Hanc igitur iam oportet inuestigare. Non obscure eandem designat HIERONYMVS Stridonensis, Seculi IV scriptor clarissimus, cuius testimonium prae ceteris fide dignum est, siquidem ille Treuiris aliquamdiu uixit, (ubi quippe prolixum ualde librum, de synodis sancti Hilarii manu sua ipse descripsit. uid. epistola VI ad Florentium T. I. p. 34.) et de populis germaniae certiore sibi potuit notitiam comparare. In uita Hilarionis, ** *inter Saxones, ait, et Alemannos, gens non tam lata quam ualida, quae apud historicos germaniam uero franca dicebatur, habitat.* Alemannos quidem, ueterum sueuorum portio, illum terrarum tractum, qui inter danubium, moenum, rhenumque continetur, olim tenuisse, Claudiani et tabulae itinerariae Peutingeri auctoritate probat PAVLVS HACHENBERGIUS, *** ex quo apparet, Alemannos meridionalem Franconiae oram attigisse. Sed, quousque in septentrionem porrecta fuerit franconia, quaeritur. Scilicet Saxones, aetate Hieronymi, e finibus suis, a littore nempe Oceani germanici, cui olim imminebant, longius in meridiem uersus rhenum procefferant, et in Saxonia inferiore, quam hodie uocamus, stabilem fortunarum sedem fixerant. atque ita ad Franconiam appropinquauerant, siquidem forsitan adhuc mediae uel interiectae inter Saxones, et Francos nationes, horum, utpote potentiorum et fortiorum, imperio continebantur. **** Quae cum ita se habeant, saltem illud ex Hieronymi uerbis liquet perspicue, Franconiam iam tum Franciam nominatam, et propriam Francorum gentis sedem fuisse.

ZOSIMVS L. III. c. I. tres nationes germanicas, francos, alemannos et saxones, nominat, quae iunctis viribus subditas romanis provincias ineurionibus suis deuastrauerant, et, imperante Constantio, iam quadraginta ad rhenum urbes ceperant.

** Epistol. LI. Tom. I. Oper. fol. 159. edit. Francofurt. add. Erasmi Roterod. Scholia ibid. paulo post Hieronymus francam quoque linguam pro germanica laudat.

*** German. med. diss. I. §. 15.

**** Saxones primos nominauit PTOLEMAEVS geograph. L. VII. c. XI. Sequentes scriptores collocant illos ad Oceanum, ita PAVLVS OROSIVS, qui Seculo V in eunte, suam aduersus paganos historiam Augustino dedicauit L. VII. c. XIX. scribit. *Valentinianus saxonum gentem in oceani litoribus et paludibus inuicis sitam, uirtute atque agilitate terribilem, periculosam romanis finibus, eruptionem magna mole meditantem in ipsis francorum finibus oppressit.* SIDONIVS APOLLINARIS L. VIII. ep. VI. Saxones archipiratas uocat, quos exerceant naufragia non terreant, quibus cum discrimibus pelagi non notitia sed familiaritas, idem epist. IX. assuetos salo et coeruleos dixit. add. AMMIANI MARCELLINI Hist. L. XXVIII. c. V. L. XXVII. c. VIII. de posterioribus Saxonum sedibus disserit pluribus HENR. MEIBOMIVS in introductione ad historiam Saxoniae inferioris p. 8.

V.

Hieronymi locum nova ZOSIMI historia egregie illustrat et confirmat. Libro enim tertio, ubi res a Iuliano, circa quarti seculi medium, in gallia et germania gestas describit, uaria simul de statu nationum germanicarum et earum sedibus immiscet. series gestorum breuiter sic se habet. Iulianus propter urbem

urbem Argentoratum insignem a germanis, galliæ
 prouincias romanas infestantibus, uictoriam reporta-
 uerat, sexaginta millibus hominum in ipso praelio
 deletis, et aliis totidem in rhenum præcipitatis atque
 in flumine extinctis. (Lib. III. c. III.) Hoc defunctus la-
 bore, ad inferendum uniuersæ germanorum nationi
 bellum se parabat. Transmisso rheno, cœnuo acerrima
 pugna facta, cum innumerabilis barbarorum in
 eo multitudo cecidisset, fugientes ad saltus usque
 Hercynios persequitur. Hi autem in extremum dis-
 scrimen adducti, iamque de liberis et uxoribus suis
 solliciti, ne forte Cæsar ad illa loca progressus, qui-
 bus ipsi degebant, totamque gentem funditus exter-
 minaret, legatos de pace tractaturos mittunt. firmata
 pace, aliquamdiu germani ab incursionibus desistunt.
 (cap. IV.) Verum saxones, omnium eas regiones in-
 colentium barbarorum, et animis, et corporum uiri-
 bus, et laborum in praeliis, tolerantia, fortissimi habiti,
 Quados, (*μείζαν σφάν ἔντας*) nationis suæ partem, in
 solam ab romanis occupatam emittunt. Hos finitimi
 franci transitu prohibebant, (*οἱ δὲ ὑπὸ Φράγκων, ἑμέρων
 αὐτοῖς ὄντων, κωλυόμενοι*) ne iustam Cæsari causam præ-
 berent se rursus inuadendi. Saxones igitur naues
 construunt, rhenoque præteruecti a francis occupa-
 tam regionem, (*διὰ τοῦ Ῥήνου τὴν ὑπὸ Φράγκων ἔχουμένην
 ἀπεβαλλόμενοι γῆν*) perueniunt ad Bataviam insulam, di-
 uiso rheno factam, quauis flumine maiorem, indeque
 saliorum nationem, Francorum a parte profectam, et
 ui saxonum in hanc insulam suis e sedibus reiectam,
 expellunt. Haec insula, romanis antea parens, a sa-
 liis hoc tempore possidebatur. Inde salii ad Cæsarem
 confugerunt, partimque legionibus romanis ad-

scripti

scripti sunt. (cap. VI. VIII.) Ex his uaria memoratu digna, quae ad praesens argumentum dilucidandum utilia sunt, discere licet. Iulianus Argentorato ueniens peruenerat ad sylum Hercyniam, cuius olim pars erant Franconica ad Aschaffenburgum et Thuringica. (uasta enim erat, cuius similem in romano orbe nullibi extare SVIDAS v. *χρῆμα* fatetur) faxonones, minime territi uictoriis romanorum, exercitum in solum a romanis occupatum mittere decreuerunt. Adfiscunt nationis suae partem Quados, qui tum Boemiae et silesiae regiones tenebant. (frustra enim CLVVE. RIVS germ. ant. III. 21 *κδουχουβ*, Weserae accolae, substituit, siquidem *κδουδοι* in eadem narratione saepe a Zosimo nominantur) Franci uicini ^{*} resistunt, et faxonones rheno in Batauiam tendere coguntur, ubi in francorum coloniam saliam impetum faciunt. sequitur ex his, Francos, qui faxonibus uersus Moguntiacum aut Wormsgauiam tendentibus obnituntur, seculo quarto christiano, in Franconia fuisse commoratos. Praeterea faxonum natio iam tum late a Wesera ad Albim, et ultra hunc, ad Quados et Boemos, diffundebatur. Denique salii, Bataviae coloni, cum francis ceteris, pacem cum romanis colebant, ideoque a Saxonibus pro hostibus habiti, sedibus Batauicis eiiciebantur.

^{*} AMMIANVS quoque MARCELLINVS francos faxonibus confines dixit Lib. XXVII. cap. VIII.

VI.

Superioribus testimoniis adiungenda sunt ea, quae GREGORIVS TYRONENSIS, scriptor historiae Francorum praecipuus, ex ueteri historico Sulpicio Alex-

Alexandro Lib. II. cap. IX. excerptit. summa narrationis haec est. Francos seculo christiano quarto Genobaldo, Marcomere et Sunone ducibus, exiisse ex locis a rheno in orientem remotis, rhenoque transmissis, prouincias romanorum, sigillatim Agrippinam coloniam adortos, maximam in romano solo praedam fecisse. Tantam autem fuisse eorum multitudinem, ut militum manum haud exiguam, ad reperendam depopulationem paratam, in romanis prouinciis reliquerint. Cum his congressi romani multos ad carbonariam * peremerant. eoque facto, consultabant, utrum in *Franciam* pergendum esset. Francia haec ita sita erat, ut per moguntiacum proximus ad eam pateret accessus, qui tamen syluis densissimis difficilis reddebatur. ultra syluas paludosae regiones, in quibus maxima romani exercitus pars extincta est. Arbogastes igitur commonet Caesarem Maximum, poenas debitas a Francis exigendas, nisi uniuersa, quae superiore anno (a. Chr. 385) caesis legionibus diruperant, confestim restituerent, auctoresque belli traderent. collecto exercitu, transgressus rhenum, Bructeros ripae proximos, (hodie cliuenses) pagum Aetiam, quem chamaui (monasterienfes, ubi hodie est Hamm ad Lippiam, comitatus marcae oppidum, iudice LEIBNITIO de orig. Francor. §. 30.) incolunt, depopulatus est, nemine qui resisteret obuio, nisi quod pauci ex Ampsiuariis et Cattis, Marcomere duce, in ulterioribus collium iugis apparuere. Addit his Gregorius, quod *multi tradant, francos de Pannonico fuisse digressos, et primum quidem littora rheni (moeni rectius iudice Valesio) annis incoluisse, debinc transacto rheni (moeno) rhoringiam transmeasse, ibique iux-*

ta pagos uel ciuitates reges crinitos super se creauisse, de nobiliore suorum familia. Ferunt etiam tunc Oblogionem, nobilissimum in gente sua, francorum regem fuisse, qui apud Dispargum castrum habitabat, quod est in termino Thoringorum: de huius stirpe quidam Merouicum regem fuisse asserunt, cuius fuit filius Childericus. Meruo Childerico regnauit Chlodoueus filius. Francia ergo haud procul distabat Moguntiaco, syluosa erat, uicina Cattis et Thuringis, quae omnia Franconiae hodiernae apprime conueniunt. Tametsi enim pro Thuringia, Tongriam nonnulli substituunt, tamen RVINARTVS, diligentissimus operum Gregorii editor, testatur, in omnibus codicibus manuscriptis, quos euoluit, Thoringiam nominari. Idem luculentius ex alio Gregorii loco L. III. c. VII. colligitur. postquam nempe dixerat, apud Thoringos tres fratres regnum tenuisse, Badericum, Hermenfridum et Bertharium, et Hermenfridum fidem Theodorico datam sefellisse, subiicit, hunc, conuocatis francis, bellum in Thoringos mouisse, Thoringi terga uertere coacti, ad onestrudem fluium usque perueniunt, ubi tanta ex illis caedes facta est, ut alueus fluminis congerie cadaverum repleretur, et Franci tanquam per pontem aliquem super ea in litus ulterius transirent. Dispargum uero, cuius meminit Gregorius, non esse Duisburgum Cluiuae aut Zutphaniae, sed uel, ex sententia Broweri, Ditesburgum Buchoniae, uel, I. W. Ditmaro iudice, Dispargum Hennebergiae, admodum probabile uidetur, siquidem uterque locus in confinio Thuringiae et Franconiae hodiernum occurrit. **

* Carbonariam syluam, partem Arduennae, in Hannoniae et Brabantiae confinibus sitam esse, ex annalibus metensibus ad

ad a. 687. et 690. colligunt VALESIVS in notit. galliar. p. 126. et celeberrimus B. G. STRVVIVS Corporis Histor. germaniae p. 91. ad n. 68.

** conf. Eccardi notae ad Leg. sal. p. 5.

VII.

Postquam igitur modo prolatis argumentis demonstratum est, Francos, tertio quartoque aerae christianae seculo, Franconiam inhabitasse, inde iam sponte consequitur, ibi quoque natale solum legis salicae quaerendum esse, nam vel circa idem tempus, quo Franci victricibus contra romanos armis decertabant, imperiique sui fines, fortitudine et prudentia, * amplificabant, atque adeo ciuitatem potentiolem constituebant, uel paullo saltem post, rebus ex uoto gestis et confectis, eos leges aliquas, gubernandae reipublicae ampliori utiles, tulisse credibile est. Quod si nunc ostendere possim ulterius, etiam pagos illos, quorum in principio legis Salicae fit mentio, et quorum procures legum ferendarum causa congregabantur, in Franconia sitos fuisse, nihil amplius a me desiderari posse existimo. Prologi legis Salicae uerba haec sunt: ** *Gens Francorum, incluta, auctore Deo condita, fortis in armis, firma pacis foedere, profunda in consilio, corpore nobilis et incolumis, candore et forma egregia, audax, uelox et aspera, nuper ad catholicam fidem conuersa, dum adhuc teneretur barbarie, inspirante Deo, inquirens scientiae clauem, iuxta morem suorum, qualitarum desiderans iustitiam, custodiens pietatem, dictauerunt legem Salicam, procures ipsius gentis, qui tunc temporis apud eandem erant rectores. Sunt electi de pluribus uiri quatuor, bis nominibus, Wisogast, Bodogast (al. Arogast)*

C 2

Salogast

Salogast et Windogast, in locis quibus nomen Salagbeue, Bodogbeue (Arogheue) et Windogbeue, qui per tres malos conuenientes, omnes caussarum origines sollicitè discurrendo, tractantes de singulis, iudicium decreuerunt hoc modo. At ubi, fauente Deo, Clodoueus comatus et pulcher, et inclitus rex francorum primus, recepit catholicum baptismum, quicquid minus in pacto habebatur idoneum, per praecelesos reges Clodoueam et Childebertum et Hlotarium fuit lucidius emendatum et procuratum decretum hoc. — Haec enim est gens, quae, fortis dum esset et robore ualida, romanorum iugum durissimum de suis ceruicibus excussit pugnando. etc.

* Francicorum enim armorum progressus, praeter gentis fortitudinem, etiam singularis erga deciosos indulgentia promouit. GREGOR. TVRONENS. L. II. c. XXIII. Terror, ait, Francorum resonauit in his partibus, et omnes eos amore desiderabili captiuerunt regnare. et cap. XXXVI. multi tunc ex galliis habere francos dominos summo desiderio cupiebant.

** De prologi huius auctoritate frustra dubitat IO. IAC. CHIFLETIVS in luminibus Salicis. p. 222. cui uidetur idem a recentiore manu additus, Verum cum in omnibus, qui extant, codicibus prooemium illud, etsi non nihil hinc inde interpolatum, obuium sit, uel hoc uno indicio dubitatio Chifletii tollitur. praesertim cum prologus ille medii aevi scriptorum luculento testimonio satis adstruatur et explicetur. Huc pertinent uerba SIGEBERTI GEMBLACENSIS (circa initium seculi XII) in chronographia ad annum domini 422. Tom. I. Pistorii p. 493. Franci uti coeperunt legibus et legem salicam dictauerunt, per quatuor gentis suae proceres, electos de pluribus, his appellatos nominibus. Ufogast, Bosogast, Salagast, Windigast, in uillis germaniae Islechaim,

chaim, Bodochaim, Windohaim: hi quatuor proceres, per tres mallos, causarum origines conuenientes sollicitate tractantes, de singulis discutiendo *sicuti lex salica declarat*, iudicare decreuerunt. ADONIS Viennensis uerba §. 9. laudauit.

VIII.

Hanc quidem praefationem non eodem modo referunt codices manu exarati. breuiorem habet exemplar FRANCISCI PITHOEI: * interim in omnibus tum proceres, tum etiam pagi eorum, nominibus utrisque describentium errore nonnihil mutatis, memorantur. BASILIUS IOANNES HEROLDVS, cui primam legis salicae publicationem acceptam ferimus, in codicibus Fuldensibus pro Bodo-gasto *Arogastum* legit, quam lectionem ADONIS Viennensis breuiarium chronicorum, eo loco, quem in scholio paragraphi sequentis proferam, nec non SIGEBERTI modo allegata uerba confirmant.

* uid. ECCARDI editio L. Sal. p. 143

IX.

Pagus praecipuus, primoque loco positus, *Salagberua*, unde Franci *Salii* nomen suum traxerunt, * a Sala Franconiae cognominatur. De eo nos dubitare hodie non sinunt documenta plurima, quae ex Fuldensi archiuo in lucem protulit, tomoque tertio scriptorum rerum germanicarum inseruit IOANNES PISTORIUS. Repetam tantum pauca eaque clarissima. Traditione X p. 490. *Vuldarniu in elemosynam tradit ad S. Bonifacium* (cui Fuldense templum et monasterium sacrum est) *quicquid proprietatis habet in pa-*

go Salagane, in uilla, Ostheim et in uilla quae uocatur Muni-
 richstade. Traditione XVII. p. 493. Hunger donat et tra-
 dit ad S. Bonifacium quicquid in pago Salagene et in uilla
 Kirziche habet. Sed hodiernum oppida Ostheim, Mu-
 nerstadt, Kissing, iisdem quibus olim nominibus ue-
 niunt. In traditione LX. p. 507. ad pagum Salageue
 refertur *marca et immunitas Hamalunburg*; traditione
 LXVII, eidem assignatur *Scuntra* (hodie Schunder in
 diuisione Fuldenh), et traditione LXXXI iterum *Chizz-
 cha* sita dicitur in pago Salagema ad ripam fluminis Sala-
 factae autem sunt hae donationes Caroli M et Ludou-
 uicii pii aeuo. Accedit, quod idem Sala fluuius aeuo
 Augusti notus fuerit, ultra quem ea aetate ro-
 mani in germaniam penetrare non potuerunt.
 Hunc STRABO talibus uerbis designat, ^{**} ἐπὶ
 ταῦτα δὲ τῶ ἀμαθία φέρονται, Βίσουργί, τε καὶ λουπίας
 ποταμός, διέχων ῥήνου ἑξακοσίου σταδίου, ῥέων διὰ βουκτέρων
 τῶν ἐλαττόρων. ἐστὶ δὲ καὶ Σάλας ποταμός, ἔν μεταξὺ καὶ τοῦ ῥή-
 νου πολεμῶν ἢ κατορθῶν. Δρῦσος ἑτελεύτησεν ὁ γερμανικός.
 In eandem cum *Amisia* parrem feruntur *Wisurgis* et *Lupias*,
 qui per *Bucteros* minores fluit, a *rheno* distans circiter *DC*
stadiis. Est et *Sala* fluuius; inter quem et *rhenum* bellum
 felici successu gerens obiit *Drusus Germanicus*. Quis
 non agnoscat hic *Salam* franconiae occidentalem, ma-
 ximum, qui ultra moenum *arheno* occurrit, fluuium,
 nam ad *salam* orientalem, qui in *Thuringiam* uolui-
 tur, *Drusum* peruenisse, nullo nobis indicio constat.
 Ceterum etiam illud *Salae* Franconici praerogatiuum
 prodit, quod iuxta eum palatia *Koenigshofa* et *Salz-
 burgum* hodiernum ^{**} deprehendantur, ubi
 olim *Francorum* reges et principes sedem habue-
 runt.

* Le.

* Lepida enim est saliorum nominis derivatio, quam FRANC. PITHOEVS in glossario L. Salicae p. 681 Tom. II. capitularium regum Francorum ed. Steph. Balozii, a *salire* latinorum accessit, frustra hunc in finem Sidonii uerba laudat;

Tibi uincitur illic

*Cursu Herulus, Cibus iaculis, Francusque natatu,
Sauromata clypeo, Salius pede, falce Gelonas.*

nam quod poetae licuit originis Saliorum ignaro, id non imitari debet historicus male etiam uelocitas, quam francis prologus L. salicae tribuit, huc trahitur, interim consentit cum Pithoeo NICOL. Vignierius de origine ueterum francor. p. 145. laudatus a STRVIO corporis histor. german. p. 92. ad num. 74. Illud uero meo iudicio recte se habet, quod IOACH. VADIANVS Lib. III. de collegiis monasteriisque germaniae p. 61. ex edit. Goldasti Tom. III. rer. alemannicar. statuit, *Salios francorum praecipuos fuisse*, siquidem huic ipsa praefatio L. salicae suffragatur.

** Geogr. Lib. VII. p. 201. De expeditione Germanici ad Amisiam et Luppium consona iis, quae Strabo narrat, TACITVS Annal. L. I. cap. 60. memoriae prodidit. *Bructeros sua urentis, expedita cum manu L. Sierinius, missu Germanici sudit, interque caedem et praedam reperit undeciesimae legionis aquilam cum Varo amissam. Ductum inde agmen ad ultima Bructerorum: quantumque Amisiam et Luppium amnes inter, uastatum, haud procul Teutoburgensi saltu, in quo reliquiae Vari legionumque insepultae dicebantur.*

*** Salzburgum antiquum principum Francorum palatium est. describitur enim a poeta Saxone in uita Caroli M. ad a. 790.

Es

*Est aggressus (Carolus) moenum nauale per amnem,
Ascenditque per hunc, donec prope moenia uenit
Magna palatinae sedis SALT nomine dicta,
Nascenti uicina salae. Nam fluminis huius
Riuus adhuc modicus, haec ipsa palatia cingit.*

consentiant annales Laurisheimenses ad annum 790. PAVLVS MATTH. WEHNERVS in obseruationibus practicis confidenter asserit, hoc ipso in loco olim legem salicam latam fuisse, sub uoce *Ganerben*, cap. 2. p. 151. *exemplum inquit arcium, quas uocant Generbenhäuser, est in arce Salzburgo ad salam in Franconia orientali, ubi etiam imperatoris Conradi, qui cognomen salici inde adeptus est, regia olim, et lex salica lata est, a Waremundo eiusque consiliariis quatuor, qui in ipsa lege nominantur. Nititur procul dubio Wehnerus auctoritate GOLDASTI, (erit eum non nominauerit) qui Tom. III. constitutionum imperialium legibus salicis nouum et haecenus ignotum exordium tale praefixit: *Waremundi primi Franconiae regis leges salicae, in comitiis quondam Salzensibus, per Francos et eorum proceres decretae, et per regem postea cum iisdem Francis et toto coetu populi sanctae et confirmatae Anno Dn. 424.* sed pro stabilienda haec opinio ueterum uel historicorum uel codicum fides et auctoritas adhuc desideratur. Equidem in ADONIS Viennensis breuiario chronicorum ad a. Chr. 364. lego. *Franci egressi e scambria peruenerunt in extremas partes rheni fluminis, in germanorum oppida, ibique aliquot annos cum principibus suis Marcomiro et Sunone residerunt. Ubi primum regem Pharamundum sibi postmodum statuunt legibusque se subdunt, quas priores eorum Windogastus, Wisogastus, Abrogastus, Salegastus inuenerunt. Verum haec minime patrocinantur Goldasto: siquidem Ado, diu ante Pharamundum leges illas inuentas esse, fatetur.**

X.

X.

Alter pagus Francorum *Arogeua* comprehendit tractum ad Werram, cuius fons haud procul ab Eichsfelda Hennebergiae oppido distat. Werra enim hoc nomen retinet, donec prope Mundam, tertio a Castellis lapide, post receptum Fuldam, Wesera uocetur. siue Arogeua denotat Hennebergiam, quam Werra perfuit, hoc est, septentrionalem Franconiae regionem. sed nec difficile est, etiam *Bodogeua* siue Bodeheimium in Franconia monstrare, siquidem hodienu illius pagi memoriam seruat Bodensteinium, urbs episcopatus Bambergensis, quam Budlach (forsan olim Bodach) alluit.

XI.

W*isogeua* * est Franconiae pars orientalis, circa fluiuium non ignobilem Wisenam uel Wisentam, qui uaria episcopatus Bambergensis ducatusque Culmbacensis loca praeterlabitur, et haud procul Forchemio in Rednicium influit. ** Ibidem superest Frankenhagen, altero a Barutho lapide, ueteris francorum sedis monumentum. *Windogeua* uero partem franconiae meridionalem designat, Winshemio uicinam, ubi hodie ducatus onoldinus occurrit. Neque hic omnino spernenda est uetus Winshemensium traditio, qui suae urbis fundatorem Windogastum celebrant. *** Nam tamen hoc idoneis testimoniis confirmare non possint, quandoque tamen communis et constans in rebus perantiquis fama ueritatem aliquam occultat. praeterea magna est utriusque nominis similitudo, et in praefatione legis salicae pro Windogeua, in multis codicibus Windham et Windoheim scriptum fuisse FRANCISCVS PITHOEVS auctor est.

D

Hic

* Hic pagus in plerisque antiquis codicibus, procul dubio librarii negligentia, omisus est. v. ECCARD. p. 5. et 6.

** Adiacet Wisenae *Weischenfelda* oppidum, si pro *feld* campo *gohvampagum* cognominem substituas, habes *Wisogeam*.

*** Vid. STRVVII corp. hist. germ. Per. III. §. 16. p. 96. ubi, postquam haec meditata iam digesseram, etiam eximium illum uirum in hanc coniecturam incidisse reperiō, quod *Windogastus* forsā *Windesheimii* ueteris gubernator fuerit.

XII.

Dixi iam, nomina locorum hodie adhuc usitata, subinde ueterum originum uestigia significare. Enascitur inde mihi alia, pro monstrando legis salicae solo natali, ratio. Ipsa sane Franconia non aliunde appellationem habuit, quam a *Francis*, florentissimo olim germaniae populo, qui coloniis armisque suis longius in occidentem solem prospero successu prolatis, amplissimum tandem galliae, uel franciae occidentalis regnum condidit, et Caroli M. et successorum eius aetate uniuersae europae formidabilis fuit. Antiquitatem nominis uel exinde satis cognoscere licet, quia, quando et quo auctore coeperit, ignoratur. sine dubio idem exortum est, cum incolarum huius regionis uirtus et fortuna inelaresceret, et, ut cum francis praecipua quoque eorum sedes, ubi primum rempublicam legibus constituerunt, ab omnibus celebraretur, efficeret. quod etiam ex supra laudato Hieronymi testimonio liquet. Postquam uero franci galliam subpotestatem suam redegerant, regesque sibi ibidem elegerant, scriptores medii aevi franciam orientalem et occidentalem solcite distinguunt, * Sed nec praetermittenda est mentio *Francofurti* siue castris, quod,

tu.

tuendi francorum ad Moenum traiectus causa, factum, inter uetustissima francorum palatia merito refertur. **

* Francorum orientalium et franciae orientalis appellatione frequenter utuntur historici germaniae mediae, in analibus Metensibus ad ann. 687. Pipinus filius Ansegisli, nobilissimi quondam francorum principis, principatum orientalium francorum suscepisse dicitur. WIPPO, seculi undecimi scriptor, in uita Conradi II siue salici p. 425. Tom. III. scriptor. rer. german. Io. Pistorii, describens conuentum primatum germanorum, saxones cum adiacentibus slauis, *Francos orientales*, Noricos et Alemannos conuenisse perhibet, et paullo post de Conradi familia edisserens, Chünones duos, ambos in *Francia Teutonica* nobilissimos compellat. taceo alios.

** Vid. IO. MABILLONII de re diplomat. Lib. IV. §. 60.

XIII.

Explicata de natali legis Salicae sententia, quam ueriores et fide dignis historiarum documentis consentaneam esse arbitror, breuiter tantum aliorum placita attingam. Olim plurimi eruditorum *Salios* francos a Sala Thuringiae nomen adeptos crediderunt. Nituntur illi uerbis Gregorii Turonensis, supra in medium adductis; *tradunt multi francos de Pannonia fuisse digressos, et primum quidem littora rheni amnis incoluisse, dehinc transacto rheni Thoringiam transmeasse.* nam si Thorinigia proprie dicta hic intelligatur, franci quoque ad celebrem in Thuringiae fluuium Salam, qui franconicum longitudine et magnitudine uincit, confedisse, probabile est. Deinde uestigia Francorum in Thuringia obuia monstrantur. quae inter praecellit Francohusa, urbs salinis celebris, ubi in colle uicino adhuc uetus francorum turris cernitur,

tur, de qua peculiare IOANNIS HOFMANNI programma a. d. 1808 editum prostat. Existimat ille francos hanc turrin uel speculam, defendendarum salinarum causa erexisse. Salinas Francohusanas pro iisdem habet, de quibus, TACITO Annal. L. XIII. cap. LVII. teste, fuit aliquando inter Catos et Hermunduros contentio. Enimvero neutra obiectio magni momenti est. Gregorius loquitur de francis uersus Thuringiam proficiscentibus, nihil habet de stabili sede francorum in Thuringia. illam enim iam satis clare nobis Franconia Teutonica ostendit. Praeterea cum Sala franconicus palatii principum francorum nobilitatus sit, nec magnitudine multum thuringico cedat, non est, cur pagum Salicum alibi quam in franconia requiramus. Francorum autem uestigia in Thuringia nequaquam nobis aduersantur, siquidem francos in Thuringiam penetrasse, huiusque incolas superasse, et memorabili clade ad onestrudem affecisse, ex Gregorio Turonensi et aliis scriptoribus abunde compertum est. * Obiter noto, uideri mihi ea, quae Tacitus de certamine Hermundurorum et Catorum propter Salinas narrat, magis Halae quam Francohusae conuenire. nam meminit ibi Cornelius fluminis gignendo sale foecundi et contermini. quae descriptio salam potius, qui Halam alluit, quam riuum exiguum ex salinarum Francohusanarum scaturigine profluentem designat.

* WITICHINDVS in annalibus Lib. I. Tom. I. rer. german. H. Meibomii p. 631. scribit: *Thiadericus cum graui exercitu appropinquans terminis Thuringorum, inuenit cum ualida quoque manu generum suum, se expectantem in loco qui dicitur Rumeberg, et commisso certamine pugnatum est incipiti bello una die et secunda; tertio uero die*

die uictus Ermenfridus cecit Theaderico, et fugiens tandem
 in mense recepit cum reliquo comitatu in urbem, quae dicitur
 meben sehidingi, sita super fluuium, qui dicitur Unstrode. sub
 fragatur AIMOINVS sec. XI. incunte Lib. II. cap. IX.

XIV.

Porro opinionem vulgarem alia difficultas premit.
 Nullus, praeter salageuam, in Thuringia franco-
 rum pagus probabili aliqua ratione potest ostendi.
Wesageua, a Wesera frustra denominatur, quia flumen
 illud, dum Thuringiae limites praeterfluit, nomen
 Werrae seruat. *Bodogeua*, qui ad Bodam, medio-
 crem Ducatus Halbertadensis fluuium, qui prope Kal-
 bani salae iungitur, referunt, illi saxoniam et franciam
 aperte confundunt, nec ullo scriptore idoneo com-
 probabitur, francorum teutonum prouincias eous-
 que fuisse extensas. Denique *Windogeua* plane nulli-
 bi in tractu Thuringiae uicino deprehenditur, quapro-
 pter ECCARDVS p. 6. ad L. Sal. ita hunc nodum, uti
 saepe alias, secatur, non soluit, ut *Unstrutum* fluuium, ob tor-
 tuosas aluei ambages, olim *Windam* nominatum, dicat, et
 iuxta eundem *Windogeua* sitam fuisse contendat.

XV.

De hypothese GODEFREDI WENDELINI et IO.
 IACOBI CHIFLETII, qui Galliae Belgicae pri-
 mos legis salicae natales uindicare annisi sunt, nihil
 addo, cum eandem iam iam solide confutauerit HER-
 MANNVS CONRINGIUS. * Permissent docti illi
 uiri recentes francorum colonias, cum patria uel prin-
 cipali sede eorundem, nec pagos, unde proceres et
 legislatores francici congregati fuerunt, in gallia bel-
 gica commode possunt ostendere. Accedit, quod

coloniae, peregrinas regiones inhabitanti, et de forma reipublicae nondum satis securae, uix aptum sit legum in perpetuum ferendarum institutum. Eaedem rationes ualent contra PHILIPPVM CLVVERIVM, ** qui francos salios, Isalae Hollandiae accolae, pacti salici auctores comminiscitur. Etsi enim ex Zofimo, cuius testimonium §. V. laudauimus, constare uideatur, salios insulam bataviam, rheni brachiis circumfluam, adeoque regionem haud procul ab Isala distitam (add. Ammiani locus §. II. laudatus.) incoluisse, tamen idem nos auctor docuit, salios illos tantum coloniam a francis reliquis, franconiam inhabitantibus, qui numero et uiribus salis multum praecelabant, emissam fuisse. Pari facilitate refellitur HADRIANVS IVNIVS, *** dum salandiam, a mari potius, quo cingitur, dictam, pro saliorum patria uendit.

* De origine iuris germanici cap. VII.

** Germaniae antiquae Lib. III. cap. XX. p. 584.

*** Historiae Bataviae cap. IX. p. 98.

XVI.

Sequitur, ut eorum argumenta ponderemus, qui salios et legem salicam, a *Sala* siue atrio, et campo uel loco publico, ubi germani de republica solebant consultare, * deriuarunt. IOANNES AVENTINVS annalium Boiorum Lib. IV. c. I. §. 5. *Tuisconum lingua, ait, Sala aulam basilicamque significat, unde lex Salica, praedia salica, clientes Salici, qui ad aulam spectant, dicti. Adbuc nobis in usu est oreque frequenti Saalbuch, b. e. Salicus codex, ubi praedia regia principalia, ecclesiastica, uectigalia, reditusque praediorum describuntur.* CAROLVS DV FRESNE in glossario mediae et infimae latinitatis, sub uoce *Sala*, plura testimonia congestit,

gessit, quibus euincitur, Salam non palatium modo, sed etiam quamlibet domum theotisca olim lingua significasse. Non displicet haec opinio peritissimis rerum germanicarum uiris IOANNI GRYPHI- ANDRO de Weichbildis saxonici cap. XL. §. 5. et HENRICO COCCEIO, in dissertatione de coniugio ad morganaticam sect. II. Hic sigillatim ex II. F. 29. notauit, quod consuetudinum feudaliu collector *salicum* et *morganaticum* pro synonymis reputet, et quod adhuc uocabulum *Morgen* iugerum uel campi agricie mensuram designet. Verum, etsi ea, quae de sala et loco comitiorum publico traduntur, ita se habeant, tamen quod ab atrio eiusmodi lex Salica et franci Salii nomen acceperint, omnino a uero alienum est. Nam cum conuerudo, iudicia et concilia loco publico et subdiuiali celebrandi, communis toti germaniae, et aliis extra germaniam populis, fuerit, non apparet, quomodo inde unica lex Salica, aut gens quoque Salica francorum denominari potuerit. Quae uero sit *terra salica*, longe melius ex ipso legis fonte Tit. LXII. explicatur, ubi terra Salica dicitur, *de qua nulla portio hereditatis mulieri uenit, sed ad uirilem sexum tota terrae hereditas peruenit.* ** loquitur lex, uti inscriptio indicat, de *alode*, quae alibi *hereditas auatica* uocatur, L. Ripuar. Tit. LVI. LVIII. siue de praedio libero, feudali nexu non obligato, (add. MARCVLPHI formula 66. et formula 164. *bene franci Salici* homines uere liberi dicuntur.) cuius hereditas more francorum tantum in successores masculos deuoluebatur. quemadmodum etiam aliarum gentium legibus idem successionis ius receptum fuit.*** Interim non repugno, si quis salicum uocabulum alias quoque significationes usu ac-
 ce-

cepisse, et sigillatim bona principalia et fiscalia denotasse contendat.

* Conuentus germanorum olim sub dio fuisse habitos, non solum colligitur ex TACITO, qui de mor. germ. cap. XI. omnes, ne plebe quidem excepta, de maioribus causis consultasse testatur, quod non nisi loco libero et hypaethro fieri potuit: sed idem quoque multi posteriores scriptores memoriae prodiderunt. Iure feudali saxonum cap. 65. cauetur discrete, ne curia feudalis sub recto, uel intra burgum celebretur: plura alia loca attulit GRYPHIANDER de Weichbildis saxon. cap. 66. CHRISTOPH. LEHMANNVS Chron. spir. L. IV. c. XIX. testatur, spirae seculo adhuc XI iudicia in platea publice fuisse peracta. add. ECCARDI notae ad l. sal. p. 14. GVNDLING ad *περὶ* de iurisdictione §. 28. oppida illa, in quibus statuæ Rulandinae erectae fuerunt, habet pro locis eiusmodi, in quibus toti provinciae ius dicebatur. unde *Roland* appellatum censer quasi *Rugelanz*, locum denuntiandis delictis destinatum. In capitularibus Caroli M. cap. LVII. iubetur, ut, in locis, ubi mallos publicos habere solent, rectum tale constituatur, quod in hiberno et aestate usui esse possit. v. STEPH. BALVZII capitularia R. F. Tom. I. col. 765. Huc pertinet mos hodiernum apud nos superstes, quo iudicia criminalia sub dio antiqua solemnitate celebrantur.

** Inde Galli successione masculinae in regnum fundamentum ducere solent, teste LIMNAEO in notitia Regni Franciae Lib. I. cap. VIII. p. 199. add. FRANCO. HOTTOMANNI Francogalliae cap. X. p. 76.

*** Vestigia similis iuris deprehendimus in Legibus XII Tabul. v. NICOL. RITTERSHVSI Dodecaedeltos Class. 2. cap. XX. et in lege ueteri Armeniorum, antiquata a Iustiano Nouell. XXI. pr.

XVII.

XVII.

Verum nouissima NICOLAI HIERONYMI
 GVNDLINGII * sententia silentio praetereun-
 da non est. Ingeniosus ille uir, dum in ortum pacti
 Salici folicite inquirat, uia, a MARQVARDO FREHE-
 RO in originibus palatinis quodammodo praemon-
 strata, pergendum esse duxit. Censet igitur, Clo-
 douei auspiciis, cum nondum religionem christia-
 nam profiteretur, leges salicas congestisse praefectos,
 quos rex ex Francis, deuictis ad Tolpiacum Aleman-
 nis, dederat. Hos uocari Gastos siue hospites, ** quia
 in Alemannia peregrini erant. Legem autem accepit
 se nomen Salicae, siquidem a francis rectoribus iussu
 regis francorum promulgabatur. Occasionem ita
 statuendi praebuerunt nomina omnium pagorum,
 quae in prologo legis illius leguntur, et hodie in
 Wormsgaui, siue tractu Wormatae propinquo, su-
 persunt. *Salheim*, *Winsheim*, *Bodenheim*, uici sunt
 trans rhenum haud procul Wormatia siti; et *Wein-
 heim* oppidum cis rhenum ditionis palatinae non mul-
 tum Heidelbergae distat. Cum ergo *Gregorius Turo-
 nensis* testetur, Clodoueam contraxisse populum Ale-
 mannorum, et ex uicinis pagis facilius, quam ex re-
 motis, praefecti legis condendae gratia potuerint con-
 gregari, inde suae hypothesei stabilimentum pollicetur.
 Addit uerba Constantini Porphyrogenetae, L. de
 administratione imperii cap. XXV. quibus *μεγάλην
 Φεαγγίαν* laudat, quae sine dubio minori franciae, illi
 nempe, de qua loquitur, ad rhenum prouinciae fran-
 cicae, debeat opponi. Largitur interim, Clodoueam
 Christianum plurima in lege prima immutasse. Me-
 lius quoque legis Salicae constitutionibus conuenire

E

ter-

terram rhenanam, commercii florentem, quam incultam adhuc eo tempore franconiam et thuringiam, cum istis functionibus omnia maleficia mulctis, et certo solidorum numero, puniantur, quales quidem in gente pecuniosa et diuite tantum usum habere queant.

* In Gundlingianis Part. III. p. 261.

** Nondum consentiunt eruditi circa uocabuli *gast* significationem. Perfrequens est huius appendicis accessio in nominibus uirorum principum germanorum, quemadmodum exemplis ex Strabone, Velleio, Tacito, Floro adductis probat HENR. MEIBOMIVS in notis ad Wicrhindi annal. L. I. T. III. rer. germ. p. 669. PHL. CAMERAR. subcis. cent. 3. c. 64. hominem sapientia et scientia rer. praeditum significari putat; *Meibomius* ad omnia promptum et habilem interpretatur. forsitan uerisimilius oriro *gasti* a *game*, siue a ditioe, cui princeps praest, derivatur.

XVIII.

Sed, ut haec placita diligentius excutiam, opus non est, cum LEIBNITIVS sua iam iisdem monita obiecerit, quae in Gundlingianis P. VI. num. IV. p. 62. leguntur. unum ualide Gundlingio obnititur momentum, quod praefatio pacti salici statim subministrat. Ibi enim disertis uerbis traditur, quod proceres francorum, dum adhuc tenerentur barbarie, qui tunc temporis gentis (quae regem nondum habebat) erant rectores, electi ex multis, per tres mallos conuenerint, omniumque causarum originibus folicite peruestigatis, iudicium decreuerint, et ipsi legem illam dictauerint, non praescriptam a rege promulgauerint: et quod tandem Clodoueus rex francorum, ad christianam religionem conuersus, et postea quoque eius successores, quicquid in pacto minus habebatur idoneum, mutauerint et emendauerint.

XIX.

XIX.

Denique dissimulandum non est, circa sententiam, quam supra exposui, dubia quoque nonnulla iniici posse. Primum enim, si lex salica a francis teutonicis fuit composita, quare illi usi sunt lingua latina, non uernacula germanorum? si uero adhibuerunt in principio sermonem patrium, quomodo euenit, ut nullibi talis legum germanicarum codicis uestigium supersit? Deinde, quod iam plurimi mouerunt, multa lege franca ubique in inmorigeros legique aduersantes statuta, diciari non potuit germanis, pecunia minime abundantibus, sed magis rerum permutatione contentis. Attamen, has quoque difficultates me superaturum spero. Largiantur ni fallor omnes, et exordium legis salicae palam docet, illam temporis progressu insignem prorsus mutationem subiisse. Non solum Clodoueus, sed etiam Childebertus et Hlotarius, et forsân eorum quoque successores, minus idonea sustulerunt, alia lucidius emendarunt. Ita nouum prorsus habitum induit, et statui regni francorum, qualis seculo VI, VII et sequentibus fuit, accommodata est. In principio, cum francorum proceres, pacis et concordiae inter gentes domitas et socias firmandae, et inprimis maleficiorum, certis poenis coercendorum, causa, in haec pacta, nomine populi francici consentirent, germanico idiomate usi sunt, cuius uestigia et reliquiae in plerisque adhuc titulis occurrunt, * quorum tamen uocabulorum, postquam illa a librariis exteris, nostrisque sermonis imperitis, mirum in modum deprauata sunt, quia priscadialectus ab hodierna multum differt, ** difficilis subinde redditur interpretatio. Reges francici autem, qui galliae

imperabant, cuius incolae, aliquot iam seculis, familiarium cum romanis, uictoribus et dominis suis, consuetudine, horum linguam addidicerant, quam corruptam adhuc loquuntur, in eandem nouas emendatasque leges, iam literis mandandas, transtulerunt. Antiquae leges aut plane scriptae non fuerunt, aut in paucas tabulas, quae imminuta, iam sexto seculo, francorum teutonum potentia, mox iterum perierunt, redactae sunt. Nam, quia franci orientales imperio quoque Clodouei et successorum eius continebantur, oportuit illos, missis antiquis, partim a principe abrogatis legibus, ad nouas uel saltem renouatas et emendatas sese componere. Ita ueteres legum tabulae uel membranae neglectae omnino et obliuione obscuratae facile interciderunt. Altera obiectio, quam Wendelinus et alii urgent, CORNELII TACITI, ex quo desumpta est, auctoritate refellitur. Is quidem, in libello, de situ, moribus et populis germaniae, cap. V. testatur, germanos auri argentique usu haud perinde ac romanos affici, sed pecorum armentorumque multitudinem gratissimas illis opes esse, at faretur, *proximos romanis, ob usum commerciorum aurum et argentum in pretio habere. Pecuniam eos probare ueterem et diu notam serratos bigatosque.* *** Haec scripsit sub Vespasiano seculo I. Verum legis salicae aetas incidit in finem seculi quarti, uel initium quinti, interim multa in germania immutata sunt. et Franci qui florentissimas ad Rhenum Scaldim, Mosamque prouincias, tertio et quarto seculo suae ditioni subiecerunt, commercia quoque procul dubio frequentarunt, et pecuniae utilitatem intellexerunt. Ne quid de eo dicam, quod incertum sit, utrum multae a primis francorum legislatoribus additae, uel a Clodoueo et successoribus, in gra-

gratiam opulentiorum in gallia civium inferre fuerint. Idem praeterea mos, delicta pecunia mulctandi, sequiori aevo, etiam aliis germaniae populis per placuit, quemadmodum Ripuariorum, Alemannorum, Langobardorum, Bauariorum, Frisonum, aliorumque leges superstites probant, ut uel harum exempla omnem circa hanc causam dubitationem eximere possint.

* Statim in primo L. Sal. titulo retinentur uocabula *manire mahnen*, citare, *sumis*, *saummis*, impedimentum. Tit. II. *lerchala* siue *Verchala*, *vaerke*, porcellus, a *helpte*, siue *helpte*, dimidium, Tit. III. *Ochsajora*, bos anniculus, *Obseno*, bos. Tit. IV. *Lem*, lamm, agnus, et plura alia, de quorum explicatione sollicitus est in notis Eccardus.

** Quantum sermo patrius successu temporis a prisco mutatus sit, non nihil ex huius reliquiis, quae extant, potest intelligi. conf. incerti monachi Weissenburgensis catechesis theotisca seculo IX conscripta et primum cum aliis monumentis theotiscis edita a I. GEORG. ECCARDO Hanouerae. 1713. 8. Item OTFRIDI paraphrasis theotisca et metrica euangeliorum, edita a Matth. Flacio Illyrico. Huius emendationes ex Codice Palatino-Vaticano excerptis FRID. ROSTGARD. insertas ab Eccardo editioni Legum Francicarum p. 287.

*** Add. Cap. XV. circa finem.

XX.

Tradidi hactenus planam, ni fallor, et perspicuam, de natali solo legis salicae, hypothesein, et una uillas uel pagos francicos, quorum rectores legislationem illam composuerunt, inspectis historiarum fontibus, determinare conatus sum, quod quidem fieri posse olim HERMANNVS CONRINGIVS * negauit. Sed forsân lector desiderabit in tractatione nostra caput, de prima francorum origine a doctissimis uiris ante aliquot annos magna diligentia excussum,

E 3

quod

quod ad illustrandam eiusdem populi migrationem, sequentibus seculis susceptam, quodammodo ualere uidebatur. Enimuero, etsi existimem, hoc loco, ubi de reperiendis legislatorum francicorum sedibus agitur, antiquas illas et perobscuras origines secure omitti posse, tamen summam eorum, quae de ea re nuper disceptata sunt, breuiter exponam. scilicet, uir suo merito magnus, GODOFREDVS GVILIELMVS LEIBNITIVS ** damnat ueterem fabulam de francis Troia pulsis, indeque ad moeotidem paludem, et hinc in Pannoniam progressis, et natales eorum sedes ad mare Balticum collocat. Ad amplectendam hanc sententiam permouit eum in primis anonymi geographi Rauennatensis, ortu, ut putat, germani, auctoritas, quippe qui Lib. I. cap. XI. laudat *Normannorum patriam Daniam, cuius ad frontem Albes, uel patria Albis Mauringania certissime antiquis dicebatur, in qua per uia Albis per multos annos Francorum linea remouata est.* Mauringanium uero uel Mauringiam fuisse sitam ad mare Balticum Paulus Warnefridus docet. Sedisse ergo olim Francos inter Eidoram et Panim annes, forte ultra oderam etiam extensos. Ipsam fabulam, de francis ad paludem Moeotidem habitantibus, dum scriptores paludem illam cum mari Baltico commiscuerunt, hanc opinionem confirmare. Forsan etiam Penis fluiui nomen Pannoniae comminiscendae occasionem praebuisse. Francos tum demum innotuisse romanis, cum ad rhenum usque exercitus eorum procederet.

* De origine iuris germanici cap. VII. p. 27.

** extat eius disquisitio de origine francorum, annotationibus Eccardi locupletata sub finem L. Sal. p. 249. sq.

XXI.

Mouit Leibnitio dubia nonnulla celebris literator PETRVS IOSEPHVS TVRNEMINIUS, (cuius doctis colloquiis me quoque aliquando Parisiis profecisse gratus recordeo,) in commentariis Treuoltiensibus a. cl. l. c. CCXVI. M. Ianuar. art. 2. Fabulam de francis, a palude Moeotide aduenientibus, originem inde uerifimilius habuisse censet, quia ab imperatore Probo colonia francorum ad pontum euxinum deducta, sed inde per mare mediterraneum reuersa est. * Sigambri cum Cimbris confusi uidentur, ut inde error de francis e Cimbria egressis nasceretur. Geographum Rauennatensem, seculi septimi scriptorem incertum et barbarum, pro exiguae fidei historico habet. Denique addit, uerifimilius esse, francos a Gallis rhenum transgressis, quam hos ab illis ortum traxisse. Sed regeffit Leibnitius l. c. p. 261. sq. Francos a Probo in Asiam ductos ad pontum euxinum, non ad paludem moeotidem consedisse, etymologiam sigambrorum tam longe non petendam, cum si ga annis, iuxta quem sigambria porrigitur, in promptu sit. anonymi scriptoris barbariem et ignorantiam non prohibere, quo minus ueritatem, ex antiquioribus monumentis haustam, in lucem proferre potuerit. ultimam Turnemini suspicionem nullo ueteri testimonio defendi.

* Huc pertinet narratio EVMENII in panegyrico Constantio dicto. cap. XVIII. *recurfabat quippe in animos illa subdino Probo, et paucorum ex francis captiuorum incredibilis audacia, et indigna felicitas, qui a Ponto usque, corruptis nauibus, graeciam asiamque populati nec impune plerisque Libyae litoribus appulsi, ipsos postremo, naualibus*

nicto

victorius quondam nobiles, ceperunt syracusas, et immenso itinere peruecti oceanum, qua terras irrupit, intraverunt, atque ita euentu temeritatis ostenderunt, nihil esse clausum piraticae desperationi, quo nauigiis pateret accessus. add. ZOSIMI historiae Lib. I. cap. 71. ubi eandem historiam repetit.

XXII.

GVNDLINGIUS quoque Leibnitianam opinionem sub examen uocauit * Negat Anonymum geographum Rauennatem, id, quod Lebnitius ex uerbis eius deduxit, affirmare: Mauringiam ambiguum nomen esse, et uerius totam regionem littori maris Baltici et germanici imminentem designare; in ueteri Caroli M. diplomate, quod Adamus Bremensis conseruauit, *motam paludem* ad Bremenſe teritorium referri, hic ergo si francorum sedes prisca statuatur, eos proprio sensu saxonibus confines reddi: locum Gregorii Turonensis de francis e Pannonia digressis, accipiendum putat de Bononia Galliae, quo prius franci ex Mauringia a mota palude uenerant, indeque, rheino transmissio, in fines Thuringorum remeauerant. Lineam uero, cuius memiuit geographus, non totam francorum gentem, sed eius saltem partem indicare. Haec omnia auctor copiose, multaeque uti solet, lectionis apparatu explicat, suamque de pagis francicis suspicionem supra §. XVII. iam relatam subiungit, sed ut plura de his edifferam, neque locus neque instituti ratio patitur.

* conf. Gundlingianor P. III. art. 2. p. 237. sq. Leibnitii responsio legitur ibidem P. VI. p. 61. Replica Gundlingii P. IX. p. 295.

APPENDIX QVATVOR DI- PLOMATVM SECVLI XIV.

In differtatione praemissa, argumentum quoque a nominibus locorum ductum laudavi. Recordabar ea occasione diplomatum, ex actis publicis praeterito anno a me excerptorum. Cum enim possessor praedii alicuius in Thuringia, quod a canonicorum Erfurtenfium collegio, finire seculo superiore, emerat, intelligeret, sibi deesse agros quosdam, in documentis antiquis ad idem praedium nominatim relatos, quorum possessionem vicini pagi incolae inuaserant, mota detentatoribus controversia, hi negabant, se illos possidere. Verum actor, pro ductis aliquot testibus, liquido probabat, tractus campi, agris, de quibus litigabatur, confines, eadem adhuc ferre nomina, quibus in diplomatibus, seculo decimo quarto exaratis, distinguebantur, atque ita hos iudici in rem praesentem ducto monstrabat. Visa est res notatu digna, fundorum singularium nomina, sola hominum memoria, quatuor prope modum seculis conseruari. Quoniam praeterea erant inter illa diplomata germanica quaedam, qualia, uti constat, seculo XIV primum frequentari coeperunt, * et alia inde de re forensi illorum temporum non inutilia corollaria deduci possunt, eorum hic copiam lectoris uenia subiungam.

* uid. VALENTINI FERDINANDI DE GVDENVS Sylloge uariorum diplomatiorum. praefat. p. 4.

I.

In nomine domini Amen Ego Conradus dictus Schobil residens in villa voilsborg Alheidis conjux legitima nec non Joannes et Wetigo dicti Conradi filii recognoscimus et praesentibus publicis literis profite-mur Quod pro nobis nostrisque heredibus vendidimus et tradidimus ac presentibus uendimus et tradimus Honorabilibus uiris dominis Decano et Capitulo Ecclesie Sancti Severi Erfordensis et specialiter cappelle seu altari in Ipsa ecclesia Sancti Severi in honore Sancti Blasii erecto et eciam consecrato suo et ipsarum ecclesie et cappelle nomine euentibus et recipientibus rite racionabiliter et perfecte quatuor mansos terre arabilis seu fructifere qui uulgariter fuldische Hufe dicuntur cum pratis et salictis ad ipsos quatuor mansos pertinentibus in campis et terminis uille Nihusen situatos quorum situacio inferius specificice annotatur pro precio nonaginta marcarum puri argenti puritatis et ponderis Erfordensis nobis per eosdem dominos emptores dato ponderato plenarie utiliter et integraliter persoluto quod pretium legitimum arbitramur et iustum renunciantes exceptioni non soluti precii et facientes dictis emtoribus de dicto precio quittance et pactum de ulterius non petendo sed quia praedictos quatuor mansos. cum suis partinentiis a nobili uiro Domino in Bichelingen tenebamus et hucusque in feodum habebamus ordinauimus et procurauimus precibus et seruiciis nostris mediantibus quod idem Dominus Henricus comes in Bichelingen pro se suisque heredibus seu successoribus predictis dominis -- Decano et Capitulo et Ecclesie sancti seueri et specialiter Cappelle seu altari sancti Blasii man-

manfos predictos cum suis pertinenciis appropriavit, seu in proprium dedit et concessit nil iuris dominiū seu seruitutis in iisdem referuando sed in ipsam ecclesiam sancti seueri et in cappellam predictam proprietatis tytulo simpliciter et in toto per suas patentes literas sigillo suo maiori signatas transferendo Inde predictos quatuor mansos cum suis pertinenciis sic dictis dominis emtoribus appropriatos et in proprium datos seu concessos ut premittitur pro nobis nostrisque heredibus ab eisdem Dominis -- Decano et Capitulo Ecclesia et predicta cappella sancti Blasii iure amphiteotico seu hereditario pro pensione annua duodecim maldrorum Erfordensis mensure pro media parte boni frumenti pro alia uero media parte boni ordeī danda tradenda et presentanda dictis dominis emtoribus annis singulis in festo Sancti michaelis autumnalis perpetuis temporibus recipimus possidēdos quam pensionem duodecim maldrorum frumenti et ordeī Erfordensis mensure praescriptis terminis nostris propriis laboribus uecturis et expensis ad granarium dictorum emtorum annis singulis dare et presentare promissimus et promittimus de eisdem quolibet dolo fraude seu dilacione procul motis Insuper nihilominus pro nobis nostrisque heredibus fide bona promissimus et predictis Dominis -- Decano et Capitulo suo et dictarum Ecclesie et Capelle nomine solemniter stipulantibus promittimus per presentes sibi superdictis quatuor mansis cum suis pertinenciis nec super pensione annua in toto uel in parte ea occasione litem seu controuersiam aut impedimentum quodlibet per nos uel alium seu alios non inferre aut inferentibus consentire directe uel indirecte publice

uel occulte sed ipsos emptores et eorum Ecclesiam
 seu Cappellam super hiis de euictione cauere ipsos
 quod de eisdem auctorizare et warandare iustitialiter
 ac ab impetitione quorumlibet et impedimentis qui-
 buslibet eripere disbrigare et reddere liberos et in-
 dempnes nostris laboribus et expensis Et ut premissa
 omnia et singula obseruentur firmiter et dictis empto-
 ribus plenius caueatur strennuos uiros et discretos
 Hermannum Plebanum in Voilsborg Fredericum de
 Kollede militem Hermannum de Backeleiben et Hen-
 ricum dictum sak armigeros super hoc nostros con-
 stituimus fideiuussores et in solidum consponsores et
 aliis premissis Et nos Hermannus plebanus in Voils-
 borg Fredericus de Kollede miles Hermannus de Ba-
 ckeleiben et Henricus sak recognoscimus quod ad pe-
 titionem uenditorum predictorum pro euictione au-
 torizacione seu Warandia supra scriptis nos tanquam
 fideiuussores et consponsores in solidum obligauimus
 et obligamus presentibus solemnibus stipulacione inter-
 posita praedictis emptoribus nomine quo supra pro
 omnibus et singulis supra scriptis adimplendis et in-
 uiolabiliter obseruandis Item specialiter est conditum
 quod si aliquis predictorum fideiuissorum deceaserit,
 in locum decedentis alium eque bonum infra men-
 sem postquam requisiti fuerimus debemus et uolumus
 subrogare Ego quoque Alheidis dicti Conradi
 Schobil legitima coniux recognosco et confiteor bona
 fide medio iuramento quod supra scripta bona in toto
 uel in parte nunquam michi fuerunt aut in dotalium
 seu donacionem propter nuptias assignata situacio ue-
 ro predictorum bonorum sequitur in hunc modum
den erst lit eyn gelenge by deme Bockwey des man nu nen-
net

net das winterfeilt dy acht man anderthalben acker eyn
 gelenge der ist dertelhalb acker gelegen by dem Bisfinges-
 dorfs wey Eyn sotile obir eyn stücke ufwart Vier Ackere
 an zween stücken an dem Berge eyn acker breit und eyn so-
 telen breit zwelf ackere an uier gelengen keyn dem wal zcu
 olthusen. By demselben stücke vnf ackere eyn driegerte
 breit und ein sotele zmeier gerie breit by dem zwelf
 ackern zwene hofe der ist eyn acker uf dy zwelf acker.
 Drie sotelen by dem grase wey zcu olthusen. Eyn gelenge
 der ist firdehalb acker by der kloster lüte wese an eyner ge-
 breite neben enander drie acker hinder der wetele In deme
 sommer feldte vier gelenge der sind vier und zwantzig acker
 an dem weteln wey und stoßen uf den Karn uf das Kolledede
 feilt. zcwene brete acker an eyne stücke an dem Kolledede
 wei. In demselben wei eyn sotele deby. Eyn sotele an dem
 steter wei dem rouplande eyn gelenge der ist drie acker mit-
 zene in dem feilde zcu besfingesdorf. Dertelhalb acker an
 zwon stücken an der wetele. In der brach zcwo gelenge
 der sint vier acker uf dem dem haudorfer Bule. Us bas
 eyne soteln. Anderhalbin acker by dem Melmosburn. Us
 bas drie soteln by demselbin melmosburn. Eyn gelenge der
 ist vier ackern ober dem haudorfers Berg. Eyn gelenge der
 ist zwon acker breit ober dy lantborn. Eyn gelenge breit
 der ist zwon acker zu dorfe wart. Eyn acker soteln breit
 uf dem Verte. Eyn gelenge breit der sint zcwene acker
 zcu Dorfe wart anderhalbin acker gelenge breit uf das
 wennige widech. zcwene acker by dem Dorfe ober den al-
 brechtisleiben weig. Eyn gelenge der ist vier acker zcu
 althusen. Eyne soteln usbas. zcwene acker by dem blamen-
 berge Drie acker an eyner gebreite by eynander hinder der
 wetele das Wesewachs hort zcu den vier hufen hinter der
 wetele. Eyn Wese der ist zwelf acker. Dapobin sechs ac-
 ker

ker und myden dapobin drie acker Weseu und Wieden. Zemeue acker das heisset das mennige widecb. Eyn acker Widen in der nuwen Wese. In quorum premissorum et singulorum testimonium roboris firmitatem Ego Conradus dictus Schobil venditor predictus pro me coniuge et filiis meis predictis sigillum meum quo et nos Alheidis coniux Joannes et Wetigo filii eius nunc utimur cum propriis ad presens careamus sigillis Nos quoque Hermannus plebanus in Voilsborg Fredericus de Kollede miles Hermannus de Bakeleiben et Henricus dictus sag residentes in Nyhusen predicti nostra sigilla duximus presentibus appendenda. Testes quoque premissorum sunt discreti viri domini. Wernherus de Geylnhusen Rodewicus vice dominus canonici Ecclesie sancti Severi Erfordensis Hugo de Munre et Hermannus Schobil plebanus in Voilsborg ad omnia supre scripta vocati specialiter et rogati. Datum anno Domini M^oC^oC^oLXVIto in die sanctorum Petri et Pauli apostolorum

(L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.)

II.

In nomine Domini Amen. Nos Henricus Dei gracia Comes et Dominus in Bichelingen universis tam presentibus quam futuris presentes literas inspecturis cupimus fore notum quod strenuus vir Conradus dictus Schobil residens in villa Voylsburg noster fidelis nobis pro se suisque heredibus suis querelis intimavit, quod cum ipse debitorum suorum onere pre gravatus quatuor man.

mansos terre arabilis in Volgari fuldesche Hufe nuncupatos et in campis Nyhusen villae situatos cum pratis et salictis ad predictos quatuor mansos pertinentibus quos a nobis hucusque tenuit et in feodum possedit et tenet Honorabilibus Viris Dominis - - Decano et Capitulo Ecclesie Sancti Severi Erfordensis et specialiter ad dotandum unam Capellam in ipsa Ecclesia sancti Severi in honore sancti Blasii erectam et eiam consecratam seu ipsam Capellam et eius altare sic in ea instauratum pro sustentatione unius sacerdotis in diuino officio inibi perpetuo ministrantis pro certo pretio rite et rationabiliter vendidisset Nobis attente et humiliter supplicauit quatenus suis necessitatibus et oppressionibus inspectis et eisdem succurrendo predictos quatuor mansos terre arabilis in volgari fuldesche Hufe cum pratis et salictis ad quatuor mansos predictos pertinentibus ut predicatur dicte Ecclesie sancti Severi et ad usum superius connotatum appropriare et dare in proprium dignaremur Nos igitur pro nobis nostrisque heredibus seu successoribus precibus dicti Conradi Schobil nostri fidelis in hac parte favorabiliter annuentes eosdem quatuor mansos cum suis pertinentiis ab ipso Conrado ad manus nostras libere resignatos recipientes preteritis Dominis - - Decano et - - Capitulo et Ecclesie Sancti Severi et specialiter Capelle Sancti Blasii seu eius altari ob honorem Dei gloriose sue matris et Virginis Marie et predicti Sancti Blasii nec non ob nostrarum nostrorumque progenitorum et heredum seu successorum animarum remedium et salutem ad usum predicte capelle sancti Blasii et diuini cultus augmentum appropriamus donamus et in proprium concedimus et in ipsam

ipsam ecclesiam sancti Severi et in Capellam predicam transtulimus et transferimus simpliciter et in toto per has patentes nostras literas nichil nobis aut nostris heredibus seu successoribus in iisdem quatuor mansis iuris dominii seu quasi reservantes sed omnibus serviciis exactionibus inhibitionibus de iure vel de consuetudine debitibus penitus exclusis et ab iisdem refecatis in dei nomine in hiis scriptis in quorum premissorum testimonium et roboris firmitatem sigillum nostrum maius duximus presentibus appendendum quo utimur in presenti testes quoque premissorum sunt strenui viri et discreti Dominus Henricus plebanus in Bichelingen Eberhardus dictus Knut Hugo de Hemeleyben nostri fideles et quamplures alii fidedigni ad hoc vocati specialiter et rogati Datum anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo sexto Dominica die ante Marie Magdalene

(L.S.)

III.

Ich Hans genant Schobel von Voilsborg ettismanne Conrads Schobils von Voilsborg seliges gedachtnisse eliche son bekenne vor mich vor alle myn nachvolger erben oder nachkomelinge in diesem offen Bryffe allen den die on sehn horen oder lesen als vormals der obgenannte Conrad Schobel myn Vater vor sich und vor alle syne erben und nachvolger verkaufft batte, und bat verkaufft recht und redlichen vier Hufe art landes fuldisches mit wesebachs mit wieden und gemeynliche mit aller zugeborung im dorfe und in felde

zcu

zcu grossen Nybusen den erwirdigen Herren dem Techanten
 und dem gantzen Cappitel der Kirchen und des Stiftes zcu
 Sancte Severe zcu Erforde, und sunderliche eyme Vicario
 der Vicarie in der Cappellen Sancti Blasii in derselben
 Kirchen zcu Sancte Severe vor nunzig mark lotiges Silbers
 Erffurtisch Gemichts wise und were die sie ome ganz und
 wol bezalt han das wol genugite und die auch an sinen und
 mynen und Werigen Schobels mynes Bruder fromen komen
 sin und auch als vormabs der edel Herre Heinrich Grafe
 und Herre zcu Bichelingen seligen Gedachniße unser liebe
 genadige Herre deselben vorgeannten Hufen zcu Nybusen
 mit allen Zuegeborungen in Felde und in Dorfe also su von
 ome und von nymande anders zcu lebene gingen und su der
 vorgeannte unser Vater von ome zcu lebene bette und von
 nymande anders den vorgeannten Herren dem Techanten
 und dem Cappitel und der Kirchen und Stifte und sunder-
 lichen der Cappellen Sancti Blasii zcu Sancte Severe zcu Er-
 fort geeigent hat und gefriet und auch also der vorgeannte
 Conrad Schobel unser Vater die vorgeannten Vier Hufen
 mit allen ihren zuegeborungen in felde und in Dorfe zcu
 grossen Nybusen nach der vorgeschribene Verkaufunge
 eigenschaft und friheit von den egeannten Herren dem Te-
 chanten und dem Cappitel zcu Sancte Severe zcu Erfort zcu
 Erbe Zcins vor Zwelf malder getreides jehrliche davon
 zcu Zcins zcu Erblebne genommen und empfangen hatte
 und die vier Hufe mit allen zueborunge im felde und im
 Dorfe zcu Nybusen zehen Iar und mer und joch bis an si-
 nen tod von den vorgeannten Herren von Sancte Severe
 zcu erblene gebolden und besessen und den Zcins dazon ge-
 geben hatte, und gegeben hat, also die Briße uswissen, die
 der vorgeannte unser Herre Grafe Heinrich von Bichelin-
 gen seliger und unser Vater darobir gegeben han, und

G

sine

*si e borgen vollecklich und usrichtreulich beholden also be-
 kenne ich das ich vorgeannte Hans und Wertige Schobel
 myn Bruder dieselbe vier Hufen auch nach unsers Vater
 zole von den vorgeannten von Sancte Severe zcu erbe Zcin-
 se vor Zwelf malder getreides gebalden und besessen ha-
 ben, abir wir sind seinig gewesen an den Zcinsen das wir
 die veressen und nicht vergolden han izunt biß in das
 dritte Jar wir haben auch den acker nicht lassen erbeiten
 noch fruchtrigen darumme so haben dy vorgeannten Her-
 ren zcu Sancte Severe und sunderliche Herr Herr-
 mann von Sunthusen der eyn Vicarius ist der Cap-
 pelle Sancti blasii in Sancte Severe Kirche uns Hans
 und Wertige Schobel und besundern mich Hans Scho-
 bel und unser borgin mit geistlichen gerichte und
 mit dem banne sere getrunge darof auch su keyn uns
 faste koste getragen und zcerunge getan haben. Sint nun
 unser Ding und Wesen also sint gelegen das mir die Vor-
 genanten vier Hufen nicht lenger mögen noch wollen behat-
 zen zcu suloben Zcinsen als vorsted geschriben. Hie-
 rumme so haben wir vorgeannte Hans und Wertige Schobel
 um unser borgin mit den vorgeannten Herren zcu Sancte
 Severe und sunderliche mit Herrn Herrman von Sunthu-
 sen Vorgenant also Verre getedinget und sin das mit on-
 frintliche oberkommen, das wir alle unser recht daß wir
 bie unsers Vaters getzieren und nach sine rode bißber an
 dem Vorgenanten Vier Hufen zcu grossen Nybusen in fel-
 de und im Dorfe und an allen oren zugeborungen an We-
 semachs und an Wieden und an dem sedelhoffe in dem Dor-
 fe zcu grossen Nybusen zcu den vier Hufen geboren und
 gemeyntliche an alleme nuze und rechre der Vier Hufen
 und des Hofes das mir von erlebene bißber an den Vorge-
 nanten guten gebat haben und alle die besserunge die wir*

an denselben guten gebat haben, edir gebaben mochten den Vorgenanten Herreu dem Techante und dem Cappitel zcu Sancte Severe und Herrn Herrman von Sunthusen egenanten und allen nachkommelingen des Vorgenanten Herrn Herrmanns an der egenanten Cappellen Sancti Blasii vor die vorbenumigten verfessen und unvergoltin Zcinse und Vor die Koste und zcerunge die su deruf getan und getragen haben die wir in schuldig waren zcu geltene mit wolbedachten mote und mit guttem Vorrate unser frunde willeckliche vor uns und vor alle unsir nachvolger erben edir nachkommelinge ofgelassen und uns der Vorgenanten gute des rechten und der besserunge die wir darane gebat haben edir mochten gebaben genztlich ewecklich vorzogen ofentliche und sanderliche vor gebeggeter Banck des lantgerichtes zcu Kollide und ich Hans Schobil lasse auch of den vorge-nanten herren dieselben gute recht und besserunge und verzicte mich der eweckliche an diesem kegemwertigem briffe also daß ich noch keiner myner nachvolger erbin edir nachkommelingen die vorge-nanten gute recht und besserunge nummer wil noch sal angesprochen edir angeredingen edir die vorge-nanten herren edir die den su die gute lassen edir beselin darumme hindern unwilligen erren edir beschedigen beymelichen edir offenbar und wel und sal ouch der Vorge-nanten gute des rechten und Besserunge die recht were sin mo und manne und wy dicke ich von rechte sal. ouch en sal noch en wel ich die Vorgenanten gute mit einander edir besondern von icheyne andern herren edir Herschafft wernliche edir geistlich nicht nemmen edir emphaben zcu lebene edir zcu erbe edir zcu Zcinse noch die gute keime andern Herren edir ander Herrschafft wernlich edir geistlich bekennen zcu legen edir zcu zihen, noch en habe empfangen edir dryn gezogen an alle argelift. Hatte ich

G 2

ouch

ouch keyne Brieffe von den vorgeannten Herren von Sancte
 Severe edir von ymande andirs obir dy vorbenante gute die
 sal ich denselben Herren geben und antworten zu orme
 fromem und bekentnisse so ich die Brieffe erst gebaben mag
 an geverde - were abir dar ich die Brieffe nicht gebaben
 mechte so verziehe ich mich doch aller der Hülffe rechttes
 und Vorderunge die ich edir myn Nachvolger erbin edir
 Nachkommelinge von den Brieffen gebaben mechten glicher
 wies also ab die Brieffe izund zubrochen und getodet we-
 ren von weme ich dye bette alle diese Vorgescrebene oflas-
 funge Vorziebunge und alle Vorgescrebene rede tedinge
 und artikel und iren ixlichen besundern habe ich Vorge-
 nante Hans Schobil den obgenannten Herren zu Sancte Se-
 vere und Herrn Herrmann von Sunbusen und allen nach-
 kommelingen desselben Herr Herrmanns an der Cappellen
 Sancte Blasii Vorgenant gelobet und gelobe ouch an dese-
 me gegenwertigen Brieffe in guten truwen an allerley Arge-
 list und geverde eweklich zu baldene stete ganz unvorrucket
 und unvorbrochen an alle undir list und habe des zu Urkun-
 de myn Ingesigel an diesen Brieff wissentliche gebangen und
 ich Heinrich Fraß Ritter Voyt myns Herrn von Bichelin-
 gen des Laudgerichtes zu Kollide Ditherich setteler friboze
 albertus bolbach Schriber und Andres Kynistere Lantbozel
 des egenannten Lantgerichtes zu Kollide bekennen auch of-
 fenberlichen an desen Brieffe unter des vorgeannten Herrn
 Heinrich Fraß Ingesigel des wir bir alle gebruchende sind
 an deseme gegenwertigen Brieffe daß Hans Schobel an dem
 Donnerstage nach Sancti Johannistage des beiligen taur-
 fers vor uns an das Lantgerichte zu Kollide komen ist und
 hat sich vorzogen aller vorgeschreben Gute also deser Brieff
 uswiser vor sich und vor alle sine Erben und nachkomme-
 linge alles rechtten und Besserunge die her und sine Erbin
 haben

haben gebat edir numer mochten geminne an den obgenan-
tem guren da sind kegenwertig dese erbern Lute Her Conrad
Messerer custor zcu Sancte Severe Her Johannes von Byssin-
gen Pherer zcu Walsleyben und Her Berlt von Weberste-
re ein offnbar schariber die ouch ir Ingesigel mit dem egenan-
ten Hans Schobels und des Voytes Hern Heinriches Fraß
Ingesigel an desen offen Briff wissenlichen haben gebangen
der da ist gegeben nach Christi Geburt dritzeben hundert jar
in dem dri und achzigstem jar an dem nebesten Donnerstage
nach Sancte Johannistage des heiligen teuffers als her geborn
wart

(L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.)

IV.

Ich Wetige genant Schobel von Voylsborg ettiswanne Conra-
dis Schobils von Voylsborg seliges Gedechnisse eliche Son
bekenne vor mich vor alle myn nachvolger erben edir nach-
komelinge in disem offn Briffe allen den die on sehen horen
edir lesen als vormabls der obgenante Conrad Schobel myn
Vater vor sich vor alle sine erben und nachvolger vorkaufft
hatte und hat verkaufft recht und redelichen vier Hufe art
Landes fuldisches mit Wesewachs mit widen und gemeynli-
che mit aller Zugeborunge in Dorffe und in Felde zcu gros-
se Nybusen den erwidigen Herrn dem Techande und dem
gantzem Cappittel der Kirche und des Striffes zcu Sancte Se-
vere zcu Erffurt und sunderliche eyne vicario der vicarie
in der Cappelle Sancti Blasii in derselben Kirchen zcu Sancte
Severe vor nunzig marg lotiges Silbers Erffortisches Ge-
wichts wisse und were die su ome gantz und wol betzalt ha-
ben das ome wolgnugite und die auch an sinen und mynen und

G 3

Han-

Hansen Schobels myns Bruder fromen lomen sin und auch als
vormalts der edel Herr Herr Heinrich Grafe und Herre zcu
Bichelingen seliger gedechtnisse unser liebe gnedige Herr
dieselbigen vorgeannten Hufen zcu Nybusen mit aller Zcu-
geborungen in Felde und in Dorffe also su von ome und von
nymande anders zcu lebene gingen und su der vorgeannte
unser Vater von ome zcu lebne batte und von nymand an-
ders den vorgeannten Herrn dem Techant und dem Capitel
und der Kirche und Stiffe und sunderliche der Cappellen San-
cti Blasii zcu Sancte Severe zcu Erffurt geeigent hat und
gefrit und ouch also der vorgeannte Conrad Schobel unser
Vater die vorgeannten vier Hufen mit allen oren zugeborun-
gen in Felde und in Dorffe zcu grossen Nybusen nach der vor-
geschriben vorkaufunge eigenschafft und friheit von den ege-
nanten Herrn den Techant und den Capitel zcu Sancte Severe
zcu Erffurt zcu erbe zcinsse vor zwelffe malter Getreides
jerliche davon zcu zcinsse zcu erblehene genommen und empfan-
gen batte und die vier Hufe mit allen zugeborunge im Felde
und in Dorffe zcu Nybusen zeben jar und mer und och bis zu
sinen tod von dem vorgeannten Herrn von Sancte Severe zcu
erblehene gehalten und besessen und den zcinsß davon gegeben
batte und gegeben hat also die Briffe uswissen die der vorgean-
te unser Herre Grafe Heinrich von Bichelingen seliger und
unser Vater darüber gegeben han und sine borgen vollecklich
und usrickrecklich bebalten also bekenne ich das sich vorgean-
te Wetige und Hansß Schobel myn Bruder dieselben vier Hu-
fen ouch nach unsers Vaters tode von den vorgeannten Her-
ren von Sancte Severe zcu erbe zcinsse für zwelfff malder Ge-
treides gebalden und besessen haben aber wir sint sumig ge-
wesen daß wir die vorsetzen und nicht vorgolden han iz und biß
in das dritte jar wir haben ouch den acker nicht
lassen erbeiten noch fruchtigen Darumme so haben dye vor-
ge-

genanten Herrn zu Sancte Severe und sunderliche Herr Herman von Sun-
 busen der ein vicarius ist der Cappelle Sancti Blasii in Sancte Severe Kirch
 bisindern Hans Schobel myn Bruder und unser Borgin mit geistlichen Ge-
 richter und mit den Banne sere gedrungen daruff auch su bey uns faste Ko-
 ste getragen und zcerunge getan Sint nu unser Ding und Westen also
 sint gelegen das wir die vorgenante vier Hufen nicht lenger mogen noch
 wollen behalden zcu solchen zcinsen als vorled geschrieben Hirumme so
 haben wir vorgenant Wehrige und Hans Schobel und unser Borgin mit
 dem vorgenanten Herrn zcu Sancte Severe und sunderliche mit Herrn
 Herman von Sunbusen vorgenant also verre geredinger und sin des mit on
 freundliche obirkomen das wir alle uns recht das wir die unsers Vater
 getziren und nach sine rade bissher an dem vorgenanten vier Hufen zu
 grossen Nybusen in Felde und in Dorffe und an allen uren zugeborungen
 an Westnachs und Wyden und an den Sedelhoffe in den Dorffe zcu grof-
 sem Nybusen zcu den vier Hufen geboren und gemeynlich an olleme nu-
 tze und rechte der vier hufen und des Hoffes das wir von erlebene bis-
 her an den vorgenanten guten gebat haben und alle die Besserunge die
 wir an denselben guten gebat haben edir gebaben mochten dem vorge-
 nanten Herrn den Fechand und den Cappitel zcu Sancte Severe und
 Herrn Herman von Sunbusen egenanten und allen nachkomeligen des
 vorgenanten Herrn Hermans an der egenannten cappellen Sancti Blasii
 vor dye vorbenumyren vorffene und unvorgolden zcinsse und vor die
 koste und zcerunge die sie daruff getan and getragen haben die wir
 in schuldig waren zcu geldene mit wolbadachten muse und mit guten
 vorrate unser Frinde mildecklich vor uns und vor alle unsere nachvol-
 ger erben edir nachkomelinge offgelaßen und uns der vorgenanten gute
 des rechten und der besserung die wir darane gebat haben edir mochten
 gebaben ewecklich vorzogen offentliche und sunderliche vor gebeyeter bang
 des Landgerichtes zcu Kollide und ich Wehrige Schobel lasse auch off
 den vorgenanten Herrn dieselben Gute recht und besserunge und vor-
 zeiche mich der eweckliche an diesem kegenwertigen Briffe also das ich
 noch keyner myner nachvolger erben edir nachkomelinge die vorgenanten
 gute recht und besserunge nummer mel noch sal angesprechen edir an-
 geredingen edir die vorgenanten Herren edir die den su die gute lassen
 edir beselen darumme bindern unwilligen erren edir beschedigen heyme-
 liche edir offenbahr und mel und sal auch der vorgenanten gute des
 rechten und der besserunge ein recht mere sin wo und manne und mye
 dicke ich von rechte sal auch en sal noch en mel ich die vorgenanten
 gute mit cinander edir besundern von icheyme andern hern edir ber-
 schafft werntliche edir geistliche nicht nemen edir empfaben zcu Lebne
 edir zcu erbe edir zcu zcinsse noch die gute keyme andern Herren edir
 andir berschafft werntlich edir geistlich bekennen zcu legen edir zeuzi-
 hen noch en babe empfangen edir drye gezogen an alle argelst hette
 ich auch keyne Briffe von den vorgenanten Herren von Sancte Severe
 edir

edir von ymunde anders obir die vorbenenten gute die sal ich denselben Herren geben und antworten zcu orme fromen und bekenntnisse so ich die Brieffe erst gehalten mag an geverde were aber daß ich die Brieffe nicht gehalten mochte so vorzibe ich mich doch aller der Hülffe rechtcs und vorderunge die ich edir myn Nachwalger erben edir Nachkomelinge von Brieffen gehalten mochten gleicherwiß also ob die Brieffe itzund zubrochen und zeroder weren von weime ich die bette Alle diese vorgeschrebene ufflassung vorzibunge and alle vorgeschribene redereidunge und arrickel und erren ixlichen besundern habe ich vorgehanse Webrige Schobil den obgenannten Herren von Sancte Severe und Herrn Herman von Sunthusen und allen Nachkomelungen desselben Herrn Hermans an der Cappellen Sancti Blasii vorgehannt gelobet und gelobe auch in diesem gegenwertigen Brieffe in guten erwen an allerley argelift und geverde ewecklich zcu baldene stete gantz unverrucker und unvorbrachen an alle undirliß und habe des myn Ingesigel zcu Urkunde an disen Brieff wifentliche gebaugen und ich Heinrich Frass ritzer vort myuß Herrn von Bichelungen des Lanngerichtcs zcu Kollide Ditbrich Sreler fritore Albertus Holbach schribter und Andres Kynfede lenthorel des egenannten Lanngerichtcs zcu Kollide bekemen auch offenberlichen an diesen Brieffe unner des vorgehannten Herrn Heinrich Frass Ingesigel des wir hier alle gebrauchende sind an diesem gegenwertigen Brieffe das Wertige Schobel an dem Donnerstage nach Sancte Johannisstage des heiligen reuffers vor uns an das Landgerichte zcu Kollide kommen ist und hat sich vorzogen aller vergeschrebene Gute also dieser Brieff uswiste vor sich und vor alle sine erben und nachkomelinge alles rechten und beserunge die her und sine erben haben gebat edir unner mochten gemynnen an den obgenannten guten da sint gegenwertig gewesen diese erbern Lute Herr Conrad Meiserer Custor zcu Sancte Severe Herr Johannes von Byssingen Phorrer zcu Walsleben und Herr Bert von Weberstete ein offenbar schribter die auch ihr Ingesigel mit dem egenannten Webrige Schobils und des vortcs Herrn Heinrich Frass Ingesigel an diesen offtu Brieffe wissenlich haben gebaugen der da ist gegeben nach Christi geburt drirzeben hundert jar in dem dri und achzigstem jare an dem nebesten Donnerstage nach Sancti Johannisstage des heiligen reuffers als her gebobren wart.

(L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.)

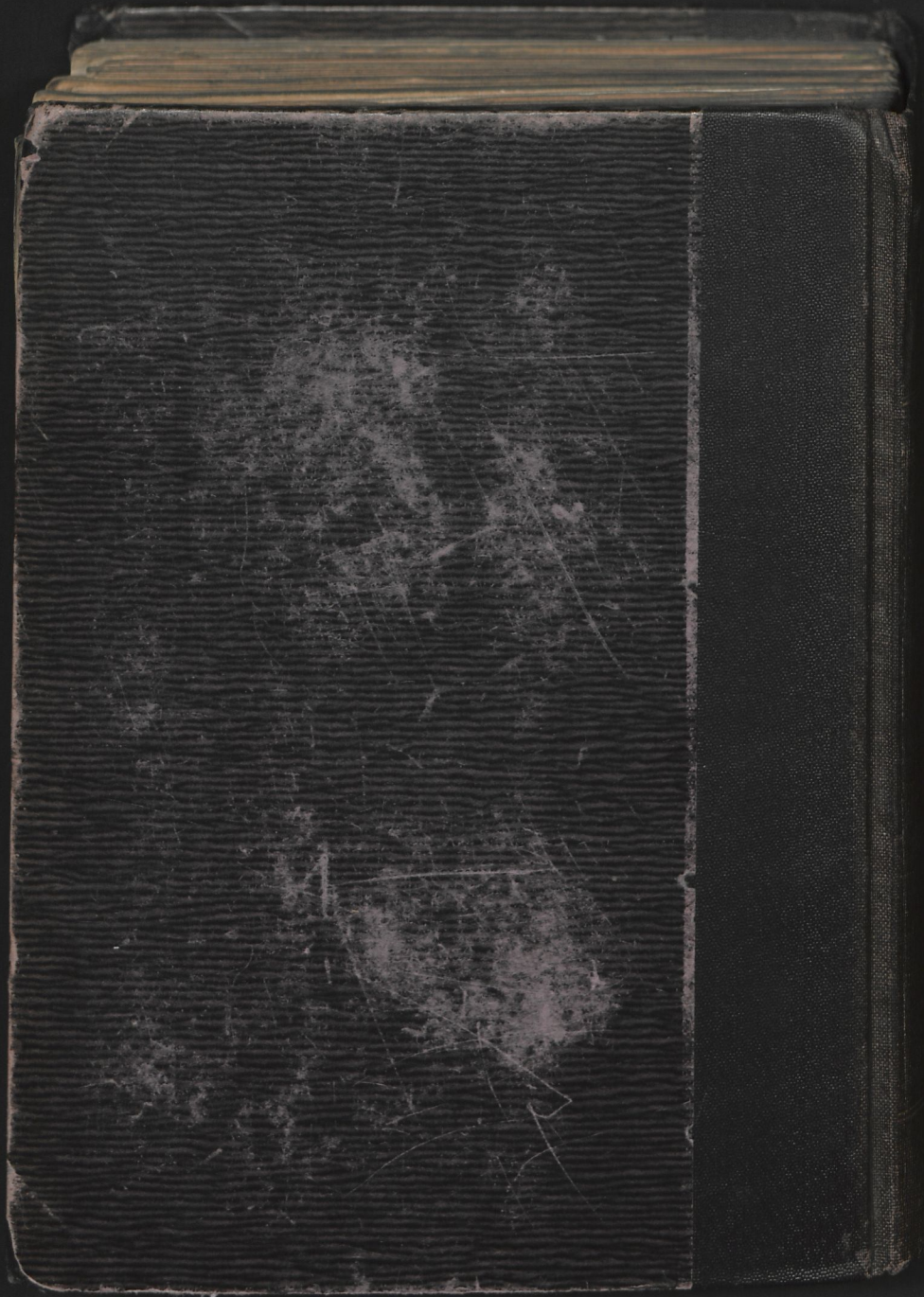
VD 18

ULB Halle 3
001 951 815

TA → 202

NA
LE

IO. F
IVR. D. MA
EXTR. F
TA
DIE

IN A

IO. CI

38
DLO
AE 1936
309

DLERO
ORDINIS ASSESS.
NTIARVM BRI-
DSCRIPTO
Is CC XXXVI
TORVM
A

VERTHERO
NGO

NIS.

Farbkarte #13

B.I.G.

inches
Centimetres

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black